

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA

Īpašais ziņojums Nr. 20

2012

ISSN 1831-0877

VAI STRUKTŪRPASĀKUMU FINANSĒJUMS **SADZĪVES
ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS INFRASTRUKTŪRAS**
PROJEKTIEM EFEKTĪVI PALĪDZ DALĪBVALSTĪM
SASNIEGT ES ATKRITUMU POLITIKAS MĒRĶUS?

Īpašais ziņojums Nr. 20 // 2012

**VAI STRUKTŪRPASĀKUMU
FINANSĒJUMS SADZĪVES
ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS
INFRASTRUKTŪRAS PROJEKTIEM
EFEKTĪVI PALĪDZ DALĪBVALSTĪM
SASNIEGT ES ATKRITUMU POLITIKAS
MĒRĶUS?**

(saskaņā ar LESD 287. panta 4. punkta otro daļu)

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide de Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis +352 4398-1
Fakss +352 4398-46410
E-pasts: eca-info@eca.europa.eu
Internets: <http://eca.europa.eu>

Īpašais ziņojums Nr. 20 // 2012

Papildu informācija par Eiropas Savienību ir pieejama portālā *Europa* (<http://europa.eu>).

Kataloga dati ir atrodami šīs publikācijas beigās.
Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2012. gads

ISBN 978-92-9241-013-1
doi:10.2865/42566

© Eiropas Savienība, 2012. gads
Reproducēšana ir atļauta, ja tiek norādīts avots

Printed in Luxembourg

SATURS

Punkts

GLOSĀRIJS

I-IV KOPSAVILKUMS

1-13 IEVADS

1-9 SADZĪVES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA ES

10-13 ES STRUKTŪRPASĀKUMU LĪDZFINANSĒJUMS CIETO SADZĪVES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS INFRASTRUKTŪRAS PROJEKTIEM

14-19 REVĪZIJAS TVĒRUMS UN PIEEJA

20-68 APSVĒRUMI

20-34 VAI SADZĪVES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS INFRASTRUKTŪRAS PROJEKTI IR BIJUŠI VEIKSMĪGI

23-28 ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS IEKĀRTU EFEKTIVITĀTE BIJA DAŽĀDA, BET TO IEKĀRTU DARBĪBAS REZULTĀTI, KURĀS LIETOJA NEŠĶIROTUS ATKRITUMUS, BIJA NEAPMIERINOŠI

29-34 GANDRĪZ VISI INFRASTRUKTŪRAS OBJEKTI ATBILDA VIDES AIZSARDZĪBAS PRASĪBĀM, BET VAIRĀK NEKĀ DIVĀM TREŠDAĻĀM POLIGONU TRŪKA NEPIECIEŠAMĀ FINANSIĀLĀ NODROŠINĀJUMA, LAI SEGTO SLĒGŠANAS IZMAKSAS UN APSAIMNIEKOŠANAS IZMAKSAS PĒC SLĒGŠANAS

35-44 VAI ES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS POLITIKAS MĒRĶI REĢIONĀLAJĀ LĪMENĪ IR SASNIEGTI

37-38 DATU PAZIŅOŠANAS NEKONSEKVENCES

39 SEŠOS NO REVIDĒTAJIEM REĢIONIEM ATKRITUMU RAŠANĀS PALIELINĀJĀS

40-42 TIKAI VIENA CETURTDĀĻA REVIDĒTO REĢIONU BIJA BŪTISKI PALIELINĀJUŠI DALĪTI SAVĀKTO ATKRITUMU DAĻU, SAMAZINĀJUŠI POLIGONOS APGLABĀTO ATKRITUMU DAUDZUMU UN VEICINĀJUŠI ES MĒRĶU SASNIEGŠANU

43-44 NELEGĀLĀS ATKRITUMU IZGĀZTUVES BIJA LIKVIDĒTAS PUSĒ NO REĢIONIEM, BET ATKRITUMUS PARASTI APGLABĀJA POLIGONOS BEZ IEPRIEKŠĒJAS APSTRĀDES

45-68 VAI TĪKA ĪSTENOTI PASĀKUMI, LAI PANĀKTU MAKSIMĀLU ES FINANSĒJUMA EFEKTIVITĀTI

47-54 INFORMATĪVO, ADMINISTRĀTĪVO UN EKONOMISKO PASĀKUMU ĪSTENOŠANAS LĪMENIS REVIDĒTAJOS REĢIONOS IEVĒROJAMI ATŠĶĪRĀS

55-60 APSTIPRINOT DARBĪBAS PROGRAMMAS UN PROJEKTUS, KOMISIJA NEVEICINĀJA ATBALSTA PASĀKUMUS

61-68 TRŪKUMUS KONSTATĒJA ARĪ ES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS NOZARI REGLAMENTĒJOŠAJOS NOTEIKUMOS UN ES VADLĪNIJĀS

69–77 **SECINĀJUMI UN IETEIKUMI**

70–72 **SADZĪVES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS INFRASTRUKTŪRAS PROJEKTU REZULTĀTI**

73–74 **ES ATKRITUMU POLITIKAS MĒRĶI REĢIONĀLAJĀ LĪMENĪ**

75–77 **PASĀKUMI, KO ĪSTENOJA, LAI PANĀKTU MAKSIMĀLU ES FINANSĒJUMA EFEKTIVITĀTI**

I PIELIKUMS. ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS SISTĒMA NO ATKRITUMU AVOTA LĪDZ TO GALĪGAI APGLABĀŠANAI

II PIELIKUMS. STRUKTŪRPASĀKUMU FINANSĒJUMS, KAS PAREDZĒTS ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS PROJEKTIEM

III PIELIKUMS. REVĪZIJAI ATLASĪTO INFRASTRUKTŪRAS PROJEKTU SARAKSTS

IV PIELIKUMS. PIEŠĶIRTAIS PALĪDZĪBAS APMĒRS SALĪDZINĀJUMĀ AR APMĒRU, KURĀ ŅEMTS VĒRĀ TAS, CIK LIELU DAĻU NO DARBĪBAS IZMAKSĀM SEDZ MĀJSAIMNIECĪBAS

KOMISIJAS ATBILDE

GLOSĀRIJS

Administratīvie pasākumi. Šajā ziņojumā tie ir pasākumi, kas noteikti tiesību aktos, kuros paredzēts, ka atkritumu radītājiem, atkritumu apsaimniekotājiem un/vai pašvaldībām ir jāievēro noteiktas prasības, piemēram, jāpiemēro atļauju un pārbažu sistēma attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas iekārtām, jāievieš dalīta atkritumu vākšana uz vietas vai jānodrošina kompostēšanas atbilstība kvalitātes standartiem.

Atkritumu apglabāšanas nodoklis. Ekonomiskais pasākums, kura mērķis ir palielināt izmaksas, kas saistītas ar atkritumu apglabāšanu poligonos un — dažos gadījumos — arī ar atkritumu sadedzināšanu, un tādējādi stimulēt pārstrādi. Šo nodokli, ko aprēķina par tonnu apglabāto atkritumu, uzliek papildus poligona un/vai sadedzināšanas nodevām.

Atkritumu apsaimniekošanas tarifs. Maksa, ko pašvaldības nosaka mājāsaimniecībām par atkritumu savākšanu, apstrādi un apglabāšanu. Atkritumu apsaimniekošanas tarifus dažādas pašvaldības aprēķina atšķirīgi, pamatojoties uz dzīvokļu vai māju platību, cilvēku skaitu mājāsaimniecībā, dzeramā ūdens patēriņu, radīto atkritumu svaru vai tilpumu u. c.

Bioloģiski noārdāmie atkritumi. Jebkura veida atkritumi, kas var sadalīties anaerobā vai aerobā ceļā, piemēram, pārtika, dārza atkritumi, papīrs un kartons.

Darbības programma (DP). Komisijas apstiprināts saskaņotu prioritāšu dokuments, kas aptver daudzgadu pasākumus, kuros ietilpst daudz projektu.

Efektivitāte. Gūto rezultātu un izvirzīto mērķu attiecība.

Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF). Finanšu instruments, kura nolūks ir veicināt ekonomikas un sociālo kohēziju ES reģionu starpā. ERAF intervence galvenokārt tiek īstenota, izmantojot darbības programmas un vienotos programmdokumentus, kas aptver daudzus projektus.

Ekonomiskie pasākumi. Šajā ziņojumā tie ir pasākumi, kuru mērķis saskaņā ar ES atkritumu apsaimniekošanas politiku ir radīt finansiālu stimulu tādu atkritumu apsaimniekošanas veidu izvēlei, kuri rada vismazāko kaitējumu, (piemēram, veikt pārstrādi, nevis apglabāt atkritumus poligonos). Šie pasākumi ietver "maksā, kad izmet" tarifus, kā arī atkritumu apglabāšanas nodokļus.

"ES-12". Dalībvalstis, kas ES pievienojās 2004. gadā (10 dalībvalstis) un 2007. gadā (divas dalībvalstis).

"ES-27". Visas 27 Eiropas Savienības dalībvalstis.

Infiltrāts. Jebkurš šķidrums, kas sūcas cauri apglabātajiem atkritumiem.

Informatīvi pasākumi. Šajā ziņojumā tie ir pasākumi, kuri saistīti ar informācijas sniegšanu un kuru nolūks ir mudināt sabiedrību īstenot labu atkritumu apglabāšanas praksi, lai palielinātu atkritumu apsaimniekošanas politikas efektivitāti. Divi šādu pasākumu piemēri ir izpratnes veidošanas kampaņas un izglītošanas stratēģijas.

Kohēzijas fonds. Finanšu instruments, kura mērķis ir stiprināt ekonomikas un sociālo kohēziju, finansējot vides un transporta projektus tajās dalībvalstīs, kur IKP uz vienu iedzīvotāju ir mazāks nekā 90 % no ES vidējā rādītāja.

Pirmspievienšanās struktūrpolitikas instruments (ISPA). Finanšu instruments, kura nolūks ir palīdzēt kandidātvalstīm sagatavoties, lai pievienotos ES. Tas nodrošina atbalstu infrastruktūras projektiem vides un transporta jomās, t. i., ES prioritārājās jomās. Pēc pievienošanās ISPA projekti kļūst par Kohēzijas fonda projektiem.

Princips “piesārņotājs maksā”. Saskaņā ar šo principu atkritumu apsaimniekošanas izmaksas sedz sākotnējais atkritumu radītājs, pašreizējais atkritumu īpašnieks vai iepriekšējais atkritumu īpašnieks (*avots*: Atkritumu direktīva).

Programmu posms. Daudzgažu cikls, kurā plāno un īsteno struktūrpasākumu izdevumus.

Sadzīves atkritumi. Atkritumi, kurus savākušas pašvaldības iestādes vai kuri savākti šo iestāžu uzdevumā un apglabāti, izmantojot atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. Lielākā daļa šo atkritumu ir no mājražniecībām, tomēr to vidū ir arī “līdzīgi” atkritumi no tādiem avotiem kā tirdzniecības uzņēmumi, biroji un valsts iestādes. Sadzīves atkritumi ir, piemēram, bioloģiski noārdāmi materiāli, papīrs, plastmasa, stikls, metāli, tekstils u. c. (*avots*: Eiropas Savienības Statistikas biroja dati).

Struktūrpasākumi. Šajā ziņojumā tie ir Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) un Kohēzijas fonda pasākumi.

KOPSAVILKUMS

I.

2010. gadā katrs ES-27 pilsonis vidēji saražoja aptuveni 500 kg sadzīves atkritumu, kuri, ja tos pienācīgi nesavāc, neapstrādā un neapglabā, var negatīvi ietekmēt vidi. Savukārt pienācīga atkritumu apsaimniekošana var uzlabot resursu izmantošanu, jo sadzīves atkritumi ir izejvielu avots. Tāpēc Eiropas Savienība direktīvu veidā ir ieviesusi kopīgus standartus un noteikusi kopīgus mērķus sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā un līdzfinansē atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektus noteiktos reģionos.

II.

Revīzijā Palāta pārbaudīja sadzīves atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektiem piešķirto ES līdzfinansējumu, konkrēti, vai šis finansējums ir efektīvi palīdzējis dalībvalstīm sasniegt ES atkritumu politikas mērķus. Palāta tiešā veidā novērtēja 26 atlasīto atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektu rezultātus un pārskatīja ES atkritumu politikas mērķu sasniegšanu, kā arī atbalsta pasākumu īstenošanu tajos astoņos reģionos, kur atrodas attiecīgie infrastruktūras objekti. Tika pārbaudīts arī tas, kā Komisija bija pildījusi savas funkcijas.

III.

Palāta secināja, ka, lai arī gandrīz visos atlasītajos reģionos bija vērojami uzlabojumi atkritumu apsaimniekošanas jomā, sadzīves atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektiem piešķirtā struktūrpasākumu finansējuma efektivitāti mazināja nepietiekami atbalsta pasākumi:

- a) līdzfinansēto infrastruktūras projektu rezultāti bija ļoti atkarīgi no atkritumu savākšanas stratēģijām. Poligonos atkritumi bija apglabāti bez pienācīgas apstrādes, un kopumā nebija atvēlēts pietiekams finansējums, lai segtu poligonu slēgšanas izmaksas un apsaimniekošanas izmaksas pēc slēgšanas;

KOPSAVILKUMS

- b) ziņošanu par ES mērķu sasniegšanu negatīvi ietekmēja nepietiekama datu ticamība, tāpēc Komisijai bija grūti veikt uzraudzību. Kaut arī gandrīz visos reģionos bija vērojami daži uzlabojumi atkritumu apsaimniekošanas jomā, sešos no astoņiem revidētajiem reģioniem bija palielinājies uz vienu iedzīvotāju radītais atkritumu daudzums. Tajos divos reģionos, kas bija veicinājuši ES mērķu sasniegšanu, bioloģiski noārdāmos atkritumus savāca dalītā veidā un plašāk piemēroja poligonu nodokļus, līdz ar to poligoni tika izmantoti retāk. Parasti atkritumus apglabāja poligonos, pirms tam neveicot pienācīgu to apstrādi;
- c) ES finansējuma efektivitāte nebija maksimāla, jo netika pietiekamā mērā īstenoti informatīvie, administratīvie un ekonomiskie atbalsta pasākumi. Nebija noteikts, ka šo atbalsta pasākumu īstenošana ir nosacījums ES subsīdiju saņemšanai. Trūkumus konstatēja arī ES atkritumu apsaimniekošanas nozari reglamentējošajos noteikumos un ES vadlīnijās.
- IV.**
Palāta iesaka:
- a) dalībvalstīm jāpievērš lielāka uzmanība tādai atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūrai, kuras mērķis ir apstrādāt iepriekš uz vietas sašķirotos atkritumus, un jānodrošina, lai pirms apglabāšanas poligonos atkritumi tiktu apstrādāti un lai poligoniem būtu pietiekams finansiālais nodrošinājums, ar ko segt to slēgšanas izmaksas un apsaimniekošanas izmaksas pēc slēgšanas. Pirms ES finansiālā atbalsta piešķiršanas Komisijai jāprasa, lai dalībvalstis izpilda šos ieteikumus;
- b) dalībvalstīm jāizveido ticamas un pilnīgas atkritumu apsaimniekošanas datu bāzes, un Komisijai jāpārbauda no dalībvalstīm saņemtās statistikas ticamība. Komisijai, Parlamentam un Padomei jāapsver ES finansiālā atbalsta saistīšana ar ES atkritumu politikas mērķu sasniegšanu;
- c) dalībvalstīm jāīsteno informatīvie, administratīvie un ekonomiskie pasākumi, lai atbalstītu līdzfinansētos infrastruktūras projektus. Dalībvalstīm jāpievērš lielāka uzmanība sabiedrības līdzdalībai un noteikumu ievērošanai, koncentrējoties uz atkritumu, tostarp bioloģiski noārdāmo atkritumu, dalītu savākšanu, ja tā ir izmaksu ziņā lietderīga, un jāpiemēro poligonu nodoklis, kā arī ar tarifu palīdzību jārada stimuli, kas mudinātu novērst atkritumu rašanos un veikt pārstrādi. Pirms ES finansiālā atbalsta piešķiršanas Komisijai jāprasa, lai dalībvalstis izpilda šos ieteikumus; ja netiek piemērots princips "piesārņotājs maksā", jāsamazina palīdzības apmērs;
- d) Komisijai jāuzlabo ES atkritumu apsaimniekošanas nozari reglamentējošie noteikumi un ES vadlīnijas. Komisijai jāizvirza mērķi novērst atkritumu rašanos, jāizskaidro koncepcija, kas paredz atkritumus pirms apglabāšanas apstrādāt, jāapsver iespēja kopīgi ar ES dalībvalstīm izstrādāt komposta kvalitātes standartus, kā arī jāsniedz atbilstoši norādījumi un jāizplata paraugprakse saistībā ar metodēm, kas jāizmanto, lai aprēķinātu poligonu slēgšanas izmaksas un apsaimniekošanas izmaksas pēc slēgšanas.

IEVADS

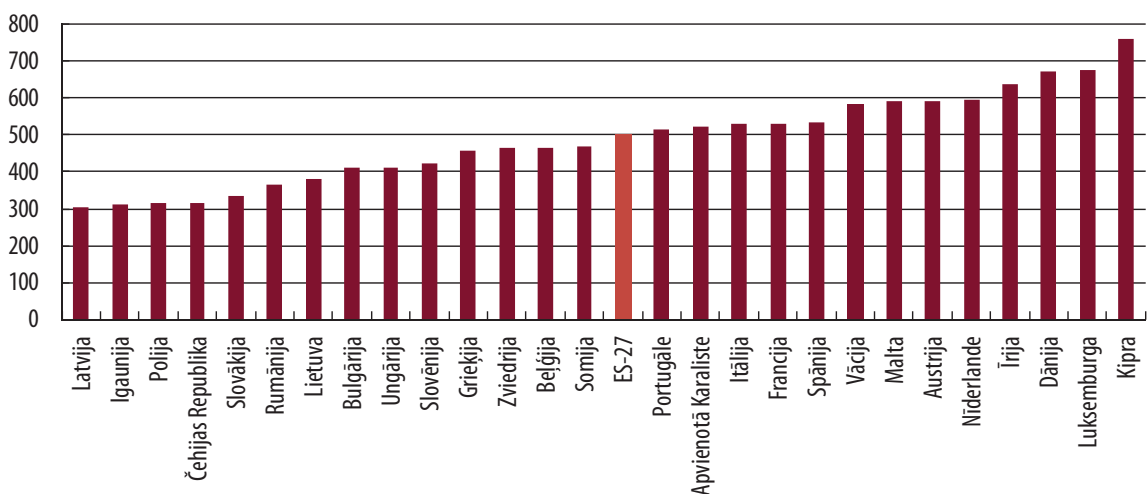
SADZĪVES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA ES

1. Eiropas sabiedrība pēdējo desmit gadu laikā ir kļuvusi bagātāka, un ir palielinājies gan patēriņš, gan ražošana. 2010. gadā katrs ES pilsonis saražoja vidēji 502 kg sadzīves atkritumu robežās no 304 kg Latvijā līdz 760 kg Kīprā (sk. **1. attēlu**).
2. Ja sadzīves atkritumus pienācīgi nesavāc, neapstrādā un neapglabā, tie apdraud sabiedrības veselību un var negatīvi ietekmēt vidi: gaisa kvalitāti (siltumnīcefekta gāzes), augsnes kvalitāti (infiltrāti no nelikumīgām atkritumu apglabāšanas vietām vai slikti kontrolētiem poligoniem), ūdens kvalitāti (ūdens, kas nonāk saskarē ar atkritumiem un pēc tam nokļūst ūdens nesējslānī vai virszemes ūdeņos), un tie var radīt nepatīkamas smakas.

1. ATTĒLS

2010. GADĀ DALĪBVALSTĪS SARAŽOTĀIS ATKRITUMU DAUDZUMS UZ VIENU IEDZĪVOTĀJU

(Kg uz cilvēku)

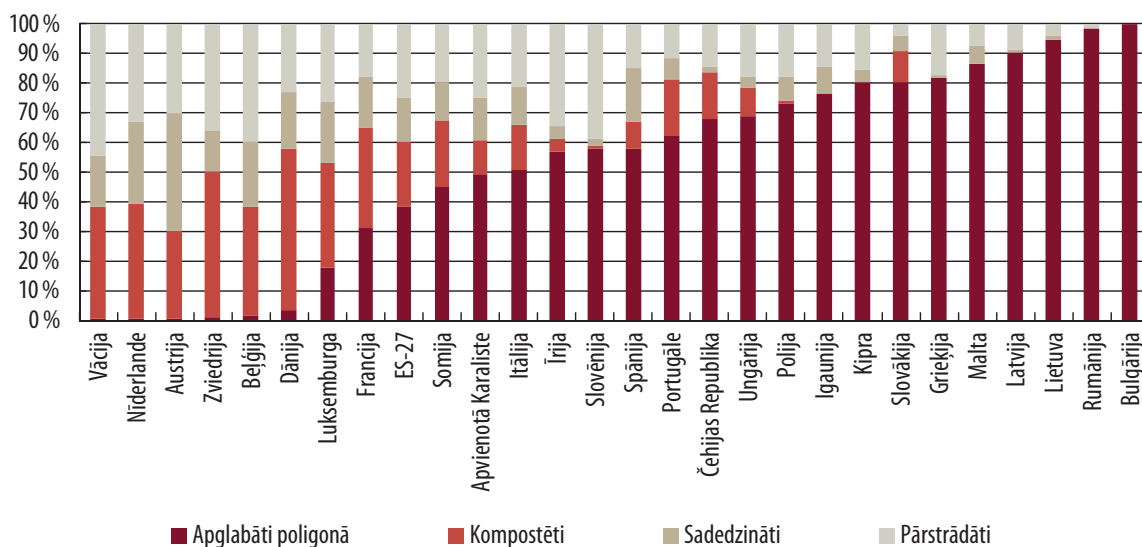
Avots: Eiropas Savienības Statistikas birojs.

3. Pienācīga atkritumu apsaimniekošana var uzlabot resursu izmantošanu, jo sadzīves atkritumi var būt izejvielu avots. Papīru, kartonu, metālu, stiklu un plastmasu var pārstrādāt, bet bioloģiski noārdāmos atkritumus var pārvērst barības vielām bagātā kompostā, ko var izmantot lauksaimniecībā augsnes uzlabošanai. Pārējo iespējams vai nu sadedzināt (enerģijas reģenerācija), vai arī apglabāt poligonā.
4. Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas galveno elementu shēma ir sniegta **I pielikumā**. Parasti atkritumu apsaimniekošanas sistēmu — kopā ar atkritumu (uz vietas sašķirotu vai nešķirotu) savākšanu — veido šāda infrastruktūra:
- šķirošanas iekārta: iekārta, kas paredzēta tādu pārstrādājamo materiālu atdalīšanai kā papīrs, kartons, stikls, iepakojums un metāls, izmantojot manuālās šķirošanas slīdentes un/vai automatiskus procesus, piemēram, gaisa plūsmu vai optiskos atdalītājus;
 - kompostēšanas un anaerobās fermentācijas iekārtas: iekārtas, kas paredzētas bioloģiski noārdāmo atkritumu apstrādei. Kompostēšanas iekārtās notiek aerobais bioloģiskais process, lai bioloģiski noārdāmos atkritumus pārvērstu stabilās granulās, ko iespējams pievienot augsnei uzlabošanas nolūkos, bet anaerobās fermentācijas iekārtās atkritumiem pievieno ķīmiskas vielas, lai veicinātu sadalīšanās procesu. Šajās iekārtās, kur nav gaisa, baktērijas iedarbojas uz bioloģiski noārdāmajiem atkritumiem, lai pārvērstu tos fermentā un ar metānu bagātā biogāzē, kas izmantojama enerģijas ieguvei;
 - mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārta: iekārta, kurā apvienota šķirošanas funkcija ar kādu no bioloģiskās apstrādes veidiem, piemēram, kompostēšanu vai anaerobo fermentāciju. Mehāniskās apstrādes posmā no sausajiem atkritumiem atdala bioloģiski noārdāmos atkritumus un — dažos gadījumos — arī pārstrādājamus materiālus. Tad veic bioloģiski noārdāmo atkritumu bioloģisko apstrādi;
 - atkritumu sadedzināšanas krāsns: iekārta, kas paredzēta atkritumu sadedzināšanai ar enerģijas reģenerācijas iespēju vai bez tās;
 - atkritumu poligons: vieta, kur apglabā atkritumus; tos izgāž uz zemes vai apglabā zemē.

5. Vairākumā ES dalībvalstu atkritumu apglabāšana poligonos joprojām ir galvenais atkritumu apsaimniekošanas veids, neraugoties uz to, ka pēdējo gadu laikā ir palielinājusies enerģijas reģenerācijas nozīme (sk. **2. attēlu**).
6. Lai samazinātu sadzīves atkritumu negatīvo ietekmi uz vidi un sabiedrības veselību un lai veicinātu resursu efektīvāku izmantošanu, ES direktīvu veidā ir ieviesusi vispārējus principus un kopējus standartus un noteikusi mērķus sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā.

2. ATTĒLS

SADZĪVES ATKRITUMU APSTRĀDE 2010. GADĀ KATRĀ NO DALĪBVALSTĪM

Avots: Eiropas Savienības Statistikas birojs.

7. ES atkritumu politikas pamatnoteikumi ir definēti 1975. gada 15. jūlija direktīvā¹. Saskaņā ar šo direktīvu ES atkritumu apsaimniekošanas politikas pamatā ir atkritumu rašanās novēršana, atkārtotas izmantošanas un pārstrādes veicināšana. Ja atkritumu rašanos nevar novērst, jāreģenerē pēc iespējas vairāk materiālu, vēlams, veicot pārstrādi, un jāapglabā atkritumi poligonos tikai tad, ja nav citas iespējas. Tika ieviests arī princips "piesārņotājs maksā". 2008. gada Atkritumu direktīvā² šie principi ir izstrādāti sīkāk, un ir noteikta obligāta atkritumu apsaimniekošanas veidu piecu pakāpju hierarhijas piramīda (sk. **3. attēlu**).
8. Atkritumu direktīvu papildināja vairākas speciālās direktīvas par atkritumu apstrādes veidiem (apglabāšanu poligonā³ un sadedzināšanu⁴) vai īpašām atkritumu plūsmām, piemēram, iepakojumu⁵ vai elektriskajām un elektroniskajām iekārtām⁶. Šajās direktīvās ir noteikti kvantitatīvi mērķi, kas dalībvalstīm jāsasniedz attiecībā uz bioloģiski noārdāmo atkritumu procentuālo daļu, kura tām jānovirza no poligoniem, kā arī uz iepakojumu pārstrādes un reģenerācijas rādītājiem un elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu dalītu savākšanu. Dažām dalībvalstīm tika pagarināti termiņi šo mērķu sasniegšanai, ņemot vērā to sākotnējo situāciju atkritumu apsaimniekošanas jomā (sk. **1. tabulu**).

¹ Padomes 1975. gada 15. jūlija Direktīva 75/442/EEK par atkritumiem (OV L 194, 25.7.1975., 39. lpp.), kas 1991. gadā grozīta ar Padomes 1991. gada 18. marta Direktīvu 91/156/EEK (OV L 78, 26.3.1991., 32. lpp.) un pēc tam kodificēta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 5. aprīļa Direktīvu 2006/12/EK (OV L 114, 27.4.2006., 9. lpp.), ko atcēla ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Direktīvu 2008/98/EK (OV L 312, 22.11.2008., 3. lpp.).

² Direktīva 2008/98/EK.

³ Padomes 1999. gada 26. aprīļa Direktīva 1999/31/EK par atkritumu poligoniem (OV L 182, 16.7.1999., 1. lpp.).

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 4. decembra Direktīva 2000/76/EK par atkritumu sadedzināšanu (OV L 332, 28.12.2000., 91. lpp.), ko atcēla ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Direktīvu 2010/75/ES par rūpnieciskajām emisijām (OV L 334, 17.12.2010., 17. lpp.).

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 20. decembra Direktīva 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu (OV L 365, 31.12.1994., 10. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 11. februāra Direktīvu 2004/12/EK (OV L 47, 18.2.2004., 26. lpp.) un ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 9. marta Direktīvu 2005/20/EK (OV L 70, 16.3.2005., 17. lpp.).

3. ATTĒLS

ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS VEIDU HIERARHIJAS PIRAMĪDA

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

9. Atkritumu apsaimniekošanas politikas efektivitāti var uzlabot ar tādiem atbalsta pasākumiem kā informācijas un izpratnes veidošanas kampaņu organizēšana, administratīvo procedūru izmaiņšana vai finansiālu stimulu vai bremzējošu faktoru ieviešana. Dažreiz šie pasākumi ir paredzēti noteikumos, piemēram, vajadzība pienācīgi informēt patērētājus, bet citos gadījumos tos nosaka sadzīves atkritumu apsaimniekošanā gūtā pieredze, piemēram, atkritumu apglabāšanas nodokļa piemērošana vai bioloģiski noārdāmo atkritumu dalīta savākšana.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 27. janvāra Direktīva 2002/96/EK par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem (OV L 37, 13.2.2003., 24. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 8. decembra Direktīvu 2003/108/EK (OV L 345, 31.12.2003., 106. lpp.) un ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 11. marta Direktīvu 2008/34/EK (OV L 81, 20.3.2008., 65. lpp.). Šo direktīvu pārstrādāja ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 4. jūlija Direktīvu 2012/19/ES par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem (OV L 197, 24.7.2012., 38. lpp.).

1. TABULA

DALĪBVALSTĪM IZVIRZĪTIE MĒRĶI

Direktīva	Mērķi
Poligonu direktīva	<p>Vispārējais mērķis: bioloģiski noārdāmo sadzīves atkritumu daudzums, ko apglabā poligonos, līdz 2006., 2009. un 2016. gada beigām jāsamazina attiecīgi līdz 75 %, 50 % un 35 % no visa 1995. gadā saražotā bioloģiski noārdāmo sadzīves atkritumu daudzuma.</p> <p>Atsevišķs mērķis Portugālei un Rumānijai: termiņi ir attiecīgi 2010., 2013. un 2020. gada beigās.</p>
Iepakojuma direktīva	<p>Vispārējais mērķis: līdz 2008. gada beigām jāreģenerē vismaz 60 % no izlietotā iepakojuma svara un vismaz 55–80 % jāpārstrādā. Turklāt attiecībā uz materiāliem, kas ir izlietotajā iepakojumā, jāsasniedz šādi obligātie pārstrādes mērķi: stikls — jāpārstrādā 60 % no svara, papīrs un kartons — 60 % no svara, metāls — 50 % no svara, plastmasa — 22,5 % no svara un koks — 15 % no svara.</p> <p>Atsevišķs mērķis Portugālei: līdz 2005. gada beigām izlietotā iepakojuma reģenerācijai jāsasniedz 50–65 % un pārstrādei — 25–45 % no visu iepakojumu materiālu svara (jāpārstrādā vismaz 15 % no svara no katra iepakojumu materiāla). 2008. gada vispārējais mērķis jāsasniedz līdz 2011. gadam.</p> <p>Atsevišķs mērķis Rumānijai: 2008. gada vispārējais mērķis jāsasniedz līdz 2013. gadam, īstenojot noteiktos starpposma mērķus.</p>
Direktīva par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem	<p>Līdz 2006. gada beigām jāpanāk, lai katrs iedzīvotājs gadā no privātās māsaimniecības dalīti savāktu vidēji vismaz četrus kilogramus elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu.</p> <p>Atsevišķs mērķis Rumānijai: Līdz 2006., 2007. un 2008. gada beigām jāpanāk, lai katrs iedzīvotājs gadā no privātās māsaimniecības attiecīgi dalīti savāktu vidēji vismaz divus, trīs un četrus kilogramus elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu.</p>

Avots: ES direktīvas atkritumu apsaimniekošanas jomā.

ES STRUKTŪRPASĀKUMU LĪDZFINANSĒJUMS CIETO SADZĪVES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS INFRASTRUKTŪRAS PROJEKTIEM

- 10.** Atsevišķos reģionos dalībvalstis var lūgt ES finansiālo atbalstu infrastruktūras projektiem sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā gan Eiropas Reģionālās attīstības fondam (ERAF), gan Kohēzijas fondam (KF). 2000.–2006. gada programmu posmā 4,6 miljardi EUR no šo fondu līdzekļiem bija paredzēti sadzīves un rūpniecisko atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektiem. 2007.–2013. gadā ES atbalsts atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektiem palielināsies līdz 6,2 miljardiem EUR, no kuriem aptuveni 70 % ir paredzēti ES-12 dalībvalstīm. **II pielikumā** ir norādīti katrai dalībvalstij abos programmu posmos paredzētie ES līdzekļi.
- 11.** Līdzfinansēto infrastruktūras projektu īstenošana tiek pārvaldīta kopīgi, bet Komisijai ir galīgā atbildība par ES budžeta īstenošanu⁷. 2000.–2006. gada programmu posmā papildus apstiprinātajām darbības programmām Komisija apstiprināja arī visus dalībvalstu iesniegtos Kohēzijas fonda projektu pieteikumus, kā arī to ERAF projektu pieteikumus, kuru kopējās izmaksas pārsniedza 50 miljonus EUR (lielie projekti). 2007.–2013. gada programmu posmā papildus apstiprinātajām darbības programmām Komisijai jāapstiprina tikai tie projekti, kuru izmaksas pārsniedz 50 miljonus EUR⁸.
- 12.** Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā būtiska loma ir šādiem diviem Komisijas ģenerāldirektorātiem⁹:
- Vides ĢD ir atbildīgs par ES vides politiku atkritumu apsaimniekošanas jomā. Tam ir jāuzrauga attiecīgo tiesību aktu īstenošana (piemēram, konkrēto mērķu sasniegšana), un ar to apspriežas Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD, kad tas pārbauda darbības programmas priekšlikumu kvalitāti un lielo projektu kvalitāti¹⁰;
 - Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD atbild par ES budžetu reģionālās politikas jomā, no kura var finansēt atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektus.
- 13.** 2000.–2006. gada programmu posmā struktūrpasākumu līdzfinansējumu piešķīra galvenokārt šādiem atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras veidiem: šķirošanas iekārtām (sk. **1. fotoattēlu**), kompostēšanas un anaerobās fermentācijas iekārtām (sk. **2. fotoattēlu**), mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārtām, dalītās savākšanas sistēmām un atkritumu poligoniem (gan jaunu poligonu celtniecībai, gan veco poligonu slēgšanai un atjaunošanai) (sk. **3. fotoattēlu**). Saskaņā ar plāniem minēto veidu infrastruktūrai ir jāpalīdz sasniegt ES atkritumu politikas mērķus, kas paredz novirzīt bioloģiski noārdāmos atkritumus no poligoniem un palielināt pārstrādāto atkritumu daudzumu (sk. **1. izcēlumu**).

⁷ Līguma par Eiropas Savienību 17. panta 1. punkts un Līguma par Eiropas Savienības darbību 317. pants.

⁸ No 2007. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 25. jūnijam vides projektiem šī summa bija 25 miljoni EUR.

⁹ Vēl viens ģenerāldirektorāts — Eiropas Savienības Statistikas birojs — atbild par Eiropas Statistikas sistēmas koordinēšanu un statistikas datu sniegšanu citiem Komisijas dienestiem. Šis ģenerāldirektorāts sagatavo lielāko daļu datu par atkritumu saimniecību, kuras izmanto Vides ĢD.

¹⁰ 2000.–2006. gada programmu posmā Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD apspriedās ar Vides ĢD arī par Kohēzijas fonda projektu pieteikumiem.

1. IZCĒLUMS

DAŽI ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS INFRASTRUKTŪRAS PROJEKTI, KO LĪDZFINANSĒJA ES

Šķirošanas iekārta Portugālē (*Resitejo*), kuras jauda ir 9000 tonnu gadā, tika ierīkota ar mērķi atgūt izlietoto iepakojumu un papīru, kā arī stiklu, kas dalīti savākti uz vietas vairākās pašvaldībās. Manuāli sašķirotos pārstrādājamos materiālus pārdeva pārstrādes uzņēmumiem, bet pārējos atkritumus nogādāja blakus esošajā poligonā. Šā projekta izmaksas, kas bija attiecināmas ES palīdzības saņemšanai, bija 2,28 miljoni EUR, no kuriem 1,71 miljons EUR bija ERAF līdzfinansējums.

Rumānijā tika ierīkota kompostēšanas iekārta (*Râmnicu Vâlcea*) ar mērķi apstrādāt bioloģiski noārdāmos atkritumus, kas dalīti savākti no mājāsaimniecībām, kā arī zaļos atkritumus no pilsētu parkiem, un pārvērst tos kompostā. Šajā iekārtā gada laikā iespējams apstrādāt 14 400 tonnas atkritumu, un tās nolūks ir veicināt bioloģiski noārdāmo atkritumu novirzīšanu no poligoniem saskaņā ar Poligonu direktīvas mērķiem. Šī infrastruktūra bija daļa no integrēta atkritumu apsaimniekošanas projekta, kura izmaksas ir 14,67 miljoni EUR, no kuriem 11 miljoni EUR bija ES sniegtais atbalsts.

Projekts Spānijā (*Alt Empordà*) paredzēja paplašināt poligonu par 1 167 603 m³, kā arī uzlabot pašreizējos nodalījumus, nodrošinot tajos gāzu un infiltrāta savākšanu un apstrādi, lai samazinātu poligona ietekmi uz vidi. Projekta izmaksas bija 5,71 miljons EUR, no kuriem 4,57 miljoni EUR bija Kohēzijas fonda finansējums.

1. fotoattēls. Šķirošanas iekārta

2. fotoattēls. Kompostēšanas iekārta

3. fotoattēls. Atkritumu poligons

REVĪZIJAS TVĒRUMS UN PIEEJA

- 14.** Revīzijas galvenais mērķis bija novērtēt, cik efektīvi sadzīves atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektiem piešķirtais struktūraspasākumu finansējums ir palīdzējis dalībvalstīm sasniegt ES atkritumu apsaimniekošanas politikas mērķus.
- 15.** Palāta izvērtēja šādus trīs jautājumus:
- vai sadzīves atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projekti ir bijuši veiksmīgi,
 - vai ES atkritumu apsaimniekošanas politikas mērķi reģionālajā līmenī ir sasniegti¹¹,
 - vai tika īstenoti pasākumi, lai panāktu maksimālu ES finansējuma efektivitāti.
- 16.** Revīzijā izmantotie vērtēšanas kritēriji ir paskaidroti turpmāk ziņojumā katram iztirzātajam jautājumam (sk. 20., 21., 35. un 45. punktu). Kā tas ir parasti lietderības revīzijā, kritērijos ir ņemti vērā attiecīgajā jomā novērotas labas prakses piemēri (sk. 9. punktu).
- 17.** Revīziju veica Eiropas Komisijā un astoņos reģionos četrās dalībvalstīs (Spānijā, Itālijā, Portugālē un Rumānijā). Revidējamās infrastruktūras projektus izvēlējās, galveno uzmanību pievēršot tām dalībvalstīm un reģioniem, kuri 2000.–2006. gada un 2007.–2013. gada programmu posmā atkritumu apsaimniekošanai saņēma lielu ES finansiālo atbalstu un kuros revīzijas laikā bija pabeigti pietiekami daudz projektu, lai varētu novērtēt to efektivitāti. **III pielikumā** ir uzskaitīti gan infrastruktūras projekti, gan darbības programmas, kas tika izskatītas revīzijas laikā.
- 18.** Revīzijas pamatā bija šādu aspektu novērtēšana:
- rezultāti 26 revīzijai atlasītajos atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektos, kuri bija līdzfinansēti 2000.–2006. gada programmu posmā¹²: piecas šķirošanas iekārtas, septiņas kompostēšanas vai anaerobās fermentācijas iekārtas, septiņas mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārtas un septiņi poligoni;
 - ES mērķu sasniegšana sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā astoņos revidētajos reģionos;
 - atbalsta pasākumu īstenošana revidētajos reģionos, kā arī Komisijas paveiktais ES finansējuma efektivitātes maksimālā palielināšanā.

¹¹ ES atkritumu direktīvās ir noteikti mērķi un uzdevumi dalībvalstu līmenī. Tomēr, tā kā kopumā paši reģioni ir atbildīgi par savu atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrādi un tā kā tie saņēma ES finansiālo atbalstu infrastruktūras projektu realizācijai sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā, šīs revīzijas ietvaros tika novērtēts to ieguldījums ES mērķu sasniegšanā un uzdevumu izpildē.

¹² Kohēzijas fonda finansiālais atbalsts bija sniegts 15 atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektiem (tostarp piecām kādreizējām ISPA iekārtām Rumānijā, kas bija ierīkotas tad, kad valsts vēl tikai gatavojās kļūt par dalībvalsti). Komisija apstiprināja šo dotāciju. Vienpadsmit no līdzfinansētajiem projektiem bija ERAF projekti, kuri bija ietverti darbības programmās un kurus bija apstiprinājušas atbildīgās vadošās iestādes.

- 19.** Revīzija notika no 2011. gada janvāra līdz tā paša gada novembrim. Komisijā un četrās revidētajās dalībvalstīs pārbaudīja projektu dokumentāciju un aptaujāja Komisijas darbiniekus, dalībvalstu iestāžu pārstāvjus un infrastruktūras apsaimniekotājus. Revīzijas laikā tika apmeklēti visi izvēlētie atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objekti. Palātai palīdzēja neatkarīgi un ar Palātu nesaistīti eksperti, kas ir ziņoši sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā. Neatkarīgie eksperti palīdzēja izstrādāt revīzijas kritērijus, ko revīzijas plānošanas laikā apsprieda ar Komisiju.

APSVĒRUMI

VAI SADZĪVES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS INFRASTRUKTŪRAS PROJEKTI IR BIJUŠI VEIKSMĪGI

- 20.** Līdzfinansēto infrastruktūras projektu rezultātiem ir jāatbilst attiecīgajiem tehniskajiem projektiem, finansējuma pieteikumiem un vispāratzītajiem standartiem.
- 21.** Saskaņā ar Atkritumu direktīvu atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objekti jāprojektē un jāekspluatē tā, lai garantētu atkritumu apstrādi un apglabāšanu, neradot ūdens, gaisa un augsnes piesārņošanas draudus un ar troksni vai smaku saistītas problēmas. Turklāt Atkritumu poligona direktīva pieprasa izveidot finansiālu nodrošinājumu, lai segtu poligona slēgšanas izmaksas un apsaimniekošanas izmaksas vismaz 30 gadus pēc slēgšanas, jo iespējama vides apdraudējums pastāv arī pēc ekspluatācijas fāzes beigām.
- 22.** Palāta pārbaudīja, vai
- līdzfinansētie atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objekti tiek efektīvi ekspluatēti un ir devuši gaidītos rezultātus;
 - līdzfinansēto atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektu ekspluatācija nav radījusi kādas vides problēmas.

¹³ Rādītājs, kas norāda attiecību starp iekārtā apstrādāto atkritumu daudzumu tonnās un reģenerēto materiālu daudzumu tonnās.

ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS IEKĀRTU EFEKTIVITĀTE BIJA DAŽĀDA, BET TO IEKĀRTU DARBĪBAS REZULTĀTI, KURĀS LIETOJA NEŠĶIROTUS ATKRITUMUS, BIJA NEAPMIERINOŠI

ŠĶIROŠANAS IEKĀRTAS

- 23.** Piecām Palātas revidētajām šķirošanas iekārtām, kas bija projektētas ar mērķi atgūt izlietoto iepakojumu (un dažkārt arī papīru un stiklu), kas atdalīts uz vietas māsaimniecībās, kopumā rezultāti saskaņā ar tehniskajiem projektiem bija apmierinoši, un tās darbojās atbilstoši vispāratzītajiem standartiem ievades/izvades attiecības¹³ un reģenerēto materiālu kvalitātes ziņā:
- šīs iekārtas bija reģenerējušas 50–74 % no saņemtā izlietotā iepakojuma;
 - reģenerēto materiālu kvalitāte parasti bija atbilstoša tirgus specifikācijām, un tāpēc tos bija iespējams pārdot.

- 24.** Tomēr pēc sešiem vai septiņiem darbības gadiem darbības jauda trijās no piecām šķirošanas iekārtām bija 106 % līdz 154 % no projektētās jaudas, jo attiecīgā infrastruktūras objekta projektēšanas fāzē bija nepilnības. Vienā gadījumā iekārtu izmantoja vairāk pilsētu, nekā sākotnēji bija plānots, un divos gadījumos uz vietas dalīti savākto atkritumu daudzums pārsniedza prognozēto. Pārslodze rada risku, ka varētu samazināties reģenerēto materiālu daudzums un to kvalitāte varētu neatbilst pārstrādes uzņēmumu noteiktajiem reģenerēto materiālu kvalitātes standartiem.

KOMPOSTĒŠANAS UN ANAEROBĀS FERMENTĀCIJAS IEKĀRTAS

- 25.** Septiņām kompostēšanas un anaerobās fermentācijas iekārtām, kuru nolūks ir apstrādāt bioloģiski noārdāmus atkritumus, pārvēršot tos kompostā, bija dažādi rezultāti. Palāta novēroja, ka
- četrās no revidētajām iekārtām saražotā komposta daudzums salīdzinājumā ar iekārtās izlietoto sadzīves atkritumu daudzumu tonnās bija mazāks, nekā bija paredzēts projektā (ievades/izvades daudzuma attiecība šajās iekārtās bija no 1 % līdz 22 %), tāpēc poligonos bija apglabāts būtiski lielāks atlikušo atkritumu daudzums;
 - divās iekārtās saražotā komposta kvalitāte bija zemāka nekā pietiekamos norādītā kvalitāte, īpaši tad, kad izmantoja jauktus atkritumus: kompostā bija liels smago metālu daudzums, tāpēc bija samazināta tā piemērotība citiem lietojumiem, piemēram, izmantošanai lauksaimniecībā. Vienā citā iekārtā apsaimniekotājs bija pārbaudījis saražotā produkta smago metālu saturu tikai pirmajā ekspluatācijas gadā, bet turpmākajos četros gados to nebija darījis;

2. IZCĒLUMS

KOMPOSTA VEIKSMĪGAS TIRGOŠANAS PIEMĒRS

Portugāļu kompostēšanas uzņēmums (*LIPOR*), kurš apkalpo aptuveni vienu miljonu iedzīvotāju, saņēma tikai dalīti savāktus, bioloģiski noārdāmus atkritumus, kas bija vai nu pārtikas un virtuves atkritumi, vai zaļie atkritumi. Iekārtas apsaimniekotājs, veicot tādus pasākumus kā izpratnes veidošanas kampaņas, vērsa uzmanību uz pienācīgu bioloģiski noārdāmo atkritumu šķirošanu un savākšanu, lai uzlabotu komposta izejvielu kvalitāti. 2010. gadā šī iekārta bija saražojusi 10 027 tonnas augstas kvalitātes komposta, ko bija viegli pārdot vidēji par EUR 71,8 tonnā.

- c) piecās no septiņām iekārtām saražoto kompostu bija grūti pārdot, jo komposta tirgus nav attīstīts¹⁴ un komposta kvalitāte bija zema. Galu galā kompostu pārdeva par mazāk nekā vienu eiro tonnā. Divos gadījumos komposts uzkrājās, lai gan saražotais komposta daudzums bija krietni mazāks, nekā paredzēts;
- d) divu iekārtu darbības jauda bija par 10 % mazāka nekā paredzētā, jo lielākā daļa dalīti savākto bioloģiski noārdāmo atkritumu nebija izmantojami tāpēc, ka tie bija sajaukti ar citiem atkritumu veidiem un bija jāapglabā poligonā. Turpretī divas citas iekārtas bija pārslogotas, jo tās ekspluatēja attiecīgi 102 % un 119 % līmenī no darbības jaudas.

¹⁴ Pienācīgā komposta tirgū eksistē komposta kvalitātes standarti, ir norādīti iespējamie atbilstošie lietojumi un tiek īstenotas izpratnes veidošanas kampaņas, lai veicinātu komposta izmantošanu.

MEHĀNISKI BILOĢISKĀS APSTRĀDES IEKĀRTAS

- 26.** Sešas revidētās mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārtas darbojās, turpretī septītā, kura atrodas Apūlijā un kuras celtniecība bija pabeigta 2003. gadā, revīzijas laikā nedarbojās, jo bija radušās nopietnas problēmas ekspluatācijas līgumu slēgšanas procesā un aizkavēšanās nepieciešamo atļauju saņemšanā. Kopš 2003. gada, lai iekārtu saglabātu, tika veikta tās uzturēšana, kas bija izmaksājusi 3,5 miljonus EUR (jeb 24 % no kopējās ieguldījuma summas), ko sedza dalībvalsts.
- 27.** Piecas no sešām revidētajām mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārtām, kuras darbojās, bija paredzētas jauktu (tostarp bioloģiski noārdāmo) atkritumu apstrādei. Palāta konstatēja, ka reģenerēto materiālu daudzuma un no poligoniem novirzīto atkritumu daudzuma ziņā rezultāti bija ļoti slikti. Atbilstoši darbības rezultātiem šīs sešas mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārtas var iedalīt trīs grupās:
- a) viena mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārta noteikti bija veicinājusi ES atkritumu politikas mērķu sasniegšanu, jo īpaši atkritumu novirzīšanu no poligoniem, lai gan pilnībā nebija sasniegti tās tehniskajā projektā norādītie mērķi (sk. **3. izcēlumu**);
 - b) citas mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārtas rezultāti nebija viennozīmīgi. Tā veiksmīgi bija nosūtījusi sauso atkritumu daļu uz citu (ārēju) iekārtu kurināmā ražošanai no atkritumiem, un poligonā bija nonākuši mazāk nekā 50 % no atkritumiem, ko tā bija saņēmusi. Tomēr, izņemot nelielu reģenerēto metālu daudzumu, nebija veikta nekāda cita materiālu reģenerācija un bioloģiski noārdāmie atkritumi nebija pārstrādāti, jo viss procesā radītais ferments bija apglabāts poligonā;
 - c) četras mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārtas nebija būtiski samazinājušas poligonā apglabāto atkritumu daudzumu (sk. **4. izcēlumu**).

3. IZCĒLUMS

TĀDAS MEHĀNISKI BIOĻĪSKĀS APSTRĀDES IEKĀRTAS PIEMĒRS, KAS SASKAN AR ES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS VEIDU HIERARHIJU UN VEICINA ATKRITUMU NOVIRZĪŠANU NO POLIGONIEM

Viena mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārta Spānijā (*Sant Adrià de Besòs*) saņēma tikai tādus šķirotos atkritumus kā iepakojums, stikls, papīrs un kartons un bioloģiski noārdāmos atkritumus, kas iepriekš bija dalīti savākti īpašās tvertnēs, kuras bija pieejamas visiem iedzīvotājiem teritorijā, ko apkalpoja šī iekārta. Tā atdalīja sausos atkritumus no bioatkritumiem. Pēc tādu materiālu reģenerācijas kā, piemēram, stikls, plastmasa, metāls, papīrs un kartons, kas bija piemēroti pārdošanai tālākpārstrādātājiem, atlikušos sausos atkritumus sadedzināja un enerģiju reģenerēja iekārtā, kura atradās tajā pašā atkritumu apsaimniekošanas kompleksā. Bioatkritumiem veica anaerobo apstrādi, lai saražotu biogāzi, ko pēc tam izmantoja kā enerģijas avotu. Šā procesa rezultātā 2010. gadā no visiem šķirotajiem materiāliem, kas nonāca iekārtā, bija reģenerēti 8 % salīdzinājumā ar pieteikumā norādītajiem 10 %; bioloģiski noārdāmās vielas bioloģiskajai apstrādei bija 20 % salīdzinājumā ar plānotajiem 26,5 %, bet sadedzināti bija līdz pat 70 % no visiem šķirotajiem atkritumiem salīdzinājumā ar plānotajiem 63,5 %.

4. IZCĒLUMS

ČETRU MEHĀNISKI BIOĻĪSKĀS APSTRĀDES IEKĀRTU MĒRĶI NEBIJA SASNIEGTI, JO BŪTISKI NEBIJA SAMAZINĀJIES POLIGONOS APGLABĀTO ATKRITUMU DAUDZUMS

Trijās Itālijas mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārtās (*Villacidro, Olbia un Cerignola*) apsaimniekotājs bija apglabājis poligonā pilnīgi visu procesā iegūto produkciju — gan sauso atkritumu daļu, kurai nebija veikta nekāda materiālu reģenerācija, gan saražoto fermentu — kopumā attiecīgi 68 %, 82 % un 93 % no atkritumiem, kas bija nonākuši minētajās iekārtās. Poligonā apglabāto atkritumu daudzums bija samazinājies tikai procesa zudumu (piemēram, izgarojumu vai infiltrāta) dēļ. Vienā no divām iekārtām līdzfinansētie mehānismi, kas bija paredzēti kurināmā ražošanai no atkritumiem, nebija nodoti ekspluatācijā, bet otrā tie bija demontēti, jo trūka potenciālo kurināmā pircēju. Trešās iekārtas mehāniskās šķirošanas slīdlente sešus gadus pēc iekārtas nodošanas ekspluatācijā netika izmantota, jo tā vairs nebija vajadzīga — bioloģiski noārdāmos atkritumus dalīti savāca uz vietas.

Turklāt visas trīs iekārtas bija pārslogotas, tāpēc attiecīgi 13 %, 52 % un 65 % no iekārtās nonākušajiem atkritumiem vispār neapstrādāja un tiešā veidā nogādāja poligonos (lai gan tajos bija augsts bioloģiski noārdāmo vielu saturs), jo divos gadījumos bioloģiski noārdāmie atkritumi nebija savākti dalītā veidā.

Ceturtajā šīs grupas iekārtā (*Linares*, Spānija) bija īstenota materiālu reģenerācija, un saražoto kompostu nevis nosūtīja apglabāšanai poligonā, bet gan izmantoja būvniecībā un lauksaimniecībā. Tomēr reģenerācijas mērķi nebija sasniegti: bija reģenerēti tikai 6 % un 9 % no bioloģiski noārdāmajiem atkritumiem un 4 % no reģenerējamajiem materiāliem salīdzinājumā ar mērķi reģenerēt attiecīgi 25–28 % un 7–8 %. Tāpēc 85 % no atkritumiem, kas nonāca šajā iekārtā, bija apglabāti poligonā, lai gan tajos bija augsts bioloģiski noārdāmo vielu saturs. Saražoto kompostu bija grūti pārdot, un revīzijas laikā krājumos bija aptuveni 50 % no visas šīs iekārtas saražotās produkcijas.

ATKRITUMU POLIGONI

- 28.** Septiņos no revīzijas paraugā atlasītajiem poligoniem Palāta konstatēja, ka tajos apglabātais bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzums bija robežās no 31 % līdz 55 % no visiem tur apglabātajiem atkritumiem, un iemesls bija neefektīva šo atkritumu apstrāde:
- a) piecos no septiņiem pārbaudītajiem poligoniem atkritumi bija apglabāti, neveicot nekādu to apstrādi. Lai gan trijos no šiem pieciem poligoniem bioloģiski noārdāmie atkritumi bija savākti dalītā veidā, divos gadījumos vairāk nekā 90 % no bioloģiski noārdāmajiem atkritumiem bija piesārņoti ar bioloģiski nenoārdāmiem atkritumiem, un tāpēc tie bez apstrādes bija apglabāti poligonā;
 - b) pārējos divos izvēlētajos poligonos apglabātie atkritumi pirms tam bija apstrādāti mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārtās. Tomēr divas apstrādes iekārtas nebija darbojušās apmierinoši. Viena no šīm iekārtām bija pārslogota (52 % no saņemtajiem atkritumiem uzreiz nosūtīja uz poligonu, neveicot nekādu apstrādi). Otrā iekārta neatbilda tās tehniskajā projektā norādītajam bioloģiski noārdāmo atkritumu reģenerācijas mērķim, un tāpēc apglabātajos atkritumos bija augsts bioloģiski noārdāmo vielu saturs (sk. **4. izcēlumu**).

**GANDRĪZ VISI INFRASTRUKTŪRAS OBJEKTI ATBILDA VIDES
AIZSARDZĪBAS PRASĪBĀM, BET VAIRĀK NEKĀ DIVĀM TREŠDAĻĀM
POLIGONU TRŪKA NEPIECIEŠAMĀ FINANSIĀLĀ NODROŠINĀJUMA, LAI
SEGTU SLĒGŠANAS IZMAKSAS UN APSAIMNIEKOŠANAS IZMAKSAS PĒC
SLĒGŠANAS**

- 29.** Palāta pārskatīja 26 revidēto infrastruktūras projektu datus un konstatēja, ka 25 projektos kopumā ir uzraudzīta to ietekme uz gaisu, ūdeni un augsnes kvalitāti. Vairākumā gadījumu projekti atbilda attiecīgajām atļaujām. Viena iekārta revīzijas laikā vēl nebija nodota ekspluatācijā (sk. 26. punktu).

- 30.** Tomēr revīzijas laikā divos no septiņiem pārbaudītajiem poligoniem gāze, kas rodas apglabāto bioloģiski noārdāmo atkritumu sadalīšanās procesā, nebija savākta un apstrādāta vai sadedzināta atbilstoši Atkritumu poligonu direktīvai (sk. **5. izcēlumū**). Gāze, kas nekontrolēti izplūst no poligoniem, var piesārņot atmosfēru, kaitēt veģetācijai un izraisīt eksplozijas.
- 31.** Vienā trešdaļā infrastruktūras objektu vismaz noteiktos ekspluatācijas periodos Palāta atklāja arī problēmas saistībā ar atbilstību smaku izplūdei piemērojamajiem ierobežojumiem, kas paredzēti valsts vides atļaujās. Vēl citā no izvēlētajiem infrastruktūras objektiem novēroja smaku uzraudzības trūkumu. Divas no iekārtām, kurām netika veikta smaku uzraudzība, tajā pašā laikā saņēma ES līdzfinansējumu papildu darbu veikšanai, lai novērstu smaku radītās problēmas.

5. IZCĒLUMS

DIVOS POLIGONOS NESAVĀCA UN NEAPSTRĀDĀJA VAI NESADEDZINĀJA NOPLŪDUŠO GĀZI

Vienā no poligoniem (*Cavallino*) atkritumus apglabāja jau trīs gadus, un revīzijas laikā tajos izmantoja aptuveni 70 % no noplūdušās gāzes. Bioloģiski noārdāmo atkritumu sadalīšanās procesā radusies gāze izplūda atmosfērā, un to nedz apstrādāja, nedz sadedzināja, jo gāzes savākšanas infrastruktūra vēl nebija pabeigta.

Poligonā Rumānijā (*Piatra Neamt*) Palāta novēroja, ka gandrīz divus gadus pēc tā nodošanas ekspluatācijā poligona gāzu savākšanas sistēma nebija ne ierīkota, ne būvēšanas stadijā, ne iepļānota.

Abos šajos poligonos bija apglabāts ievērojams daudzums bioloģiski noārdāmo atkritumu, kam par iemeslu bija vai nu nepietiekama atkritumu apstrāde pirms apglabāšanas, vai arī šādas apstrādes neveikšana vispār, tāpēc gāzes savākšana un apstrāde vai sadedzināšana, lai aizsargātu atmosfēru, bija vēl svarīgāka.

- 32.** Tomēr pusē no infrastruktūras projektiem, kuriem bija problēmas ar smaku novēršanu, nekādā veidā nebija izmainīti ekspluatācijas procesi vai veikti papildu ieguldījumi, lai atrisinātu šīs problēmas (sk. **6. izcēlumu**).
- 33.** Poligonu ekspluatācija var ietekmēt vidi ne tikai attiecīgās infrastruktūras ekspluatācijas periodā, jo infiltrāts un poligona gāzu emisijas var rasties vairākus desmitus gadu pēc tam, kad poligonā ir izbeigta atkritumu apglabāšana. Šā iemesla dēļ Atkritumu poligonu direktīva nosaka, ka ir jāuzkrāj līdzekļi, lai segtu poligona slēgšanas izmaksas un apsaimniekošanas izmaksas vismaz 30 gadus pēc slēgšanas. Tomēr pieciem no septiņiem revidētajiem poligoniem nebija pietiekama finansiālā nodrošinājuma šim nolūkam. Šajos gadījumos faktiski noguldītās summas — neatkarīgi no to aprēķināšanai izmantotās metodes — nav pietiekamas, lai, beidzoties poligonu ekspluatācijai, nodrošinātu atbilstoša finansējuma pieejamību nolūkā novērst ilgtermiņa apdraudējumu videi, piemēram, gruntsūdens piesārņošanu, augsnē iekļūstot infiltrātam, vai atmosfēras piesārņošanu, tajā izplūstot poligona gāzi.

6. IZCĒLUMS

SMAKU SAMAZINĀŠANAS VEIDU PIEMĒRI

Neatkarīgas kontroles laikā smaku problēmas konstatēja divās kompostēšanas/anaerobās fermentācijas iekārtās (*Valorsul*, Portugālē, un *Gironés*, Spānijā). Lai atrisinātu šo situāciju, apsaimniekotāji veica izmaiņas ekspluatācijas procesā, piemēram, izmainot komposta apvēršanas grafiku un laiku, vai tehniskajā apkopē, piemēram, nomainot biofiltrus. Vienas iekārtas apsaimniekotājs ieviesa ziņošanas sistēmu, lai iedzīvotāji varētu sūdzēties par nepatīkamu smaku, apsaimniekotājam nosūtot īsziņu.

Divos Portugāles poligonos (*Residouro* un *Baixo Tâmega*) sūdzības par smakām bija reģistrētas pirmajos ekspluatācijas gados. Tika uzstādītas dezodorējošo vielu izmetes sistēmas, ko iedarbināja, kad tas bija vajadzīgs.

- 34.** Palāta ievēroja arī būtiskas atšķirības metodēs, ko šajos reģionos izmantoja, lai noteiktu finansiālā nodrošinājuma apmēru, tāpēc aprēķinātās summas bija ļoti atšķirīgas (poligoniem, kuru ietilpība ir aptuveni 1,4 miljoni m³, summa bija robežās no EUR 370 000 līdz EUR 4 180 000). Šīs metodes nerada pārlicību, ka būs pieejams pietiekams finansējums, lai segtu poligona slēgšanas izmaksas un apsaimniekošanas izmaksas vismaz 30 gadus pēc slēgšanas. Dažos gadījumos finansiālā nodrošinājuma apmērs bija noteikts atbilstoši poligona infrastruktūras izmaksām, turpretī citos gadījumos — ņemot vērā poligona ietilpību, platību un apglabāto atkritumu daudzumu tonnās.

VAI ES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS POLITIKAS MĒRĶI REĢIONĀLAJĀ LĪMENĪ IR SASNIEGTI

- 35.** Struktūrpasākumu finansējumam sadzīves atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūrai ir jāpalīdz saņēmējiem reģioniem sasniegt ES direktīvās noteiktos atkritumu apsaimniekošanas politikas mērķus, tostarp jāveicina sadzīves atkritumu rašanās novēršana, jāpalielina dalīti savākto atkritumu daļa reģionos tā, lai tie varētu veicināt ES mērķu sasniegšanu¹¹ pārstrādes un reģenerācijas jomā, un jāsamazina to atkritumu daļa, ko beigās apglabā poligonos.
- 36.** Palāta pārbaudīja, vai
- revidētajos reģionos uzlabojas situācija atkritumu rašanās novēršanas jomā;
 - reģioni ir palielinājuši dalīti savākto atkritumu daļu, veicinājuši ES mērķu sasniegšanu attiecībā uz īpašām atkritumu plūsmām un samazinājuši to atkritumu daļu, ko beigās apglabā poligonos;
 - ir likvidētas nelegālās atkritumu izgāztuves un atkritumus pirms apglabāšanas poligonos apstrādā.

DATU PAZIŅOŠANAS NEKONSEKVENCES

- 37.** Pēc astoņu reģionu apmeklējumiem četrās revidētajās dalībvalstīs Palāta konstatēja pretrunas ziņojumos par ES mērķu sasniegšanu. Dati, par kuriem ziņoja Komisijai, ne vienmēr bija saskaņā ar dalībvalstīs pieejamajiem datiem. Šādu pretrunu dēļ Komisijai var būt grūti novērtēt, vai ES atkritumu politikas mērķi patiešām ir sasniegti (sk. **7. izcēlumu**). Komisija pārbauda saņemto datu konsekveni, bet neizvērtē to ticamību.
- 38.** Turklāt Komisija neapkopo informāciju par ES mērķu veicināšanu reģionālajā līmenī, neraugoties uz to, ka sešos no astoņiem apmeklētajiem reģioniem tiek sagatavoti atkritumu apsaimniekošanas reģionālie plāni, kuros ņemti vērā ES mērķi. Ziņojot par valsts līmeņa datiem, var noslēpt atkritumu apsaimniekošanas rezultātu atšķirības dalībvalsts ietvaros, kā tas ir, piemēram, Andalūzijas un Apūlijas gadījumā salīdzinājumā ar kopējo situāciju attiecīgi Spānijā un Itālijā.

7. IZCĒLUMS

PIEMĒRI GADĪJUMIEM, KAD DALĪBVALSTĪS PIEEJAMIE DATI NEATBILDA DATIEM, KURUS PAZIŅOJA KOMISIJAI

Spānijā Vides ministrija ir atbildīga par reģionu iesniegto datu konsolidēšanu un ziņošanu Komisijai saistībā ar Atkritumu poligonu direktīvas mērķa sasniegšanu. Andalūzija bija ziņojusi, ka 2009. gadā poligonos apglabātas 500 000 tonnas bioloģiski noārdāmo atkritumu, turpretī, pamatojoties uz revīzijā iegūtajiem datiem, Palāta lēsa, ka šim daudzumam bija jābūt aptuveni 1 800 000 tonnām. Tātad 2009. gadā Spānija poligonos bija apglabājusi 58 % no 1995. gadā saražotā bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzuma, nevis 47 %, kā bija ziņojusi Komisijai, un tātad nebija sasniegusi Atkritumu poligonu direktīvas mērķi attiecīgajam gadam, kas bija noteikts 50 % apmērā.

Portugālē, kur reģionu līmenī nav pieejami dati par ES direktīvās noteikto mērķu sasniegšanu, valsts līmenī Komisijai ziņotie dati apliecināja, ka ir sasniegts gan Atkritumu poligonu direktīvas 2006. gada mērķis, gan Iepakojumu direktīvas 2005. gada mērķis. Tomēr revīzijā iegūtie dati liecināja, ka Atkritumu poligonu direktīvas 2006. gada mērķis pilnībā tomēr nebija sasniegts, bet Iepakojumu direktīvas 2005. gada mērķis nebija sasniegts plastmasas iepakojumu pārstrādes jomā (par 46,95 %).

SEŠOS NO REVIDĒTAJĪEM REĢIONIEM ATKRITUMU RAŠANĀS PALIELINĀJĀS

- 39.** Pretēji tendencei, kas novērota ES-27 dalībvalstīs kopumā un liecina, ka, neraugoties uz nepārtraukto ekonomikas izaugsmi līdz 2008. gadam, sadzīves atkritumu veidošanās kopš 2000. gada bija stabilizējusies aptuveni 520 kg uz cilvēku līmenī, sešos no revidētajiem reģioniem radītais atkritumu daudzums uz vienu cilvēku bija palielinājies. Pārējos divos reģionos, Sardīnijā un Katalonijā, tas bija stabilizējies. 2009. gadā atkritumu daudzums uz vienu cilvēku pusē no revidētajiem reģioniem pārsniedza ES-27 vidējo rādītāju, kā arī attiecīgās dalībvalsts vidējo rādītāju, lai gan 2000. gadā šāda situācija nebija nevienā no revidētajiem reģioniem.

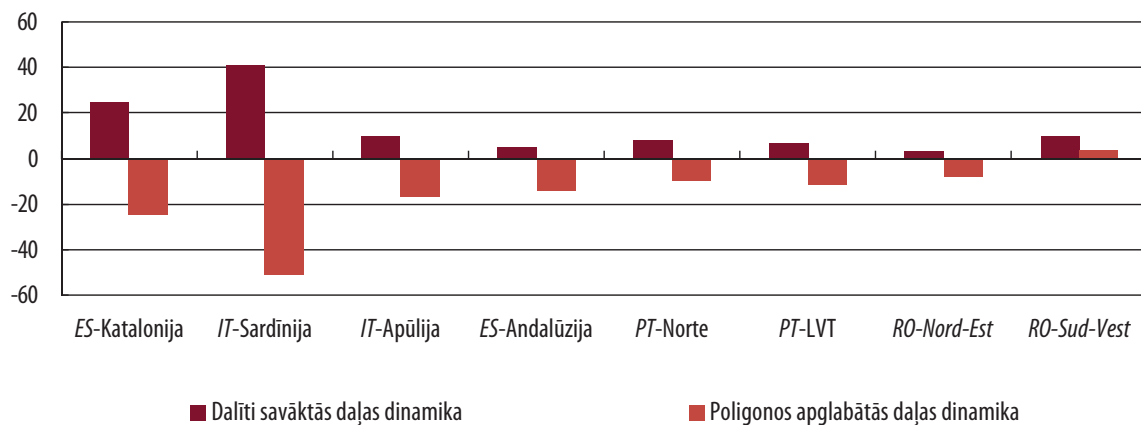
TIKAI VIENA CETURTDAĻA REVIDĒTO REĢIONU BIJA BŪTISKI PALIELINĀJUŠI DALĪTI SAVĀKTO ATKRITUMU DAĻU, SAMAZINĀJUŠI POLIGONOS APGLABĀTO ATKRITUMU DAUDZUMU UN VEICINĀJUŠI ES MĒRĶU SASNIEGŠANU

- 40.** Tikai divi no revidētajiem reģioniem, Sardīnija un Katalonija, bija guvuši ievērojamus panākumus dalītajā atkritumu savākšanā un atkritumu novirzīšanā no poligoniem. Sardīnijā Palāta novēroja dalīti savākto atkritumu proporcionālās daļas palielinājumu no 2 % 2000. gadā līdz 43 % 2009. gadā, bet Katalonijā šis palielinājums bija no 13 % līdz 38 % tajā pašā laikposmā. Attiecīgi šajā laikposmā bija samazinājies arī poligonos apglabāto sadzīves atkritumu daudzums — no 74 % uz 23 % Sardīnijā un no 64 % uz 39 % Katalonijā (sk. **4. attēlu**).¹⁵
- 41.** Tika novērots, ka abos šajos reģionos bija samazinājies poligonos apglabāto atkritumu daudzums kilogramos uz vienu cilvēku, turpretī pārējos sešos reģionos šis rādītājs bija saglabājies gandrīz nemainīgs vai pat palielinājies (sk. **5. attēlu**).

¹⁵ Rumānijas *Sud-Vest* reģiona rezultātu analīzi ietekmēja tas, ka šajā dalībvalstī nebija uzticamu atkritumu apsaimniekošanas datu bāzu, īpaši attiecībā uz dalīti savākto atkritumu daļu.

4. ATTĒLS

DALĪTI SAVĀKTO UN POLIGONOS APGLABĀTO SADZĪVES ATKRITUMU PROPORCIONĀLO DAŽU IZMAIŅAS REVIDĒTAJOS REĢIONOS 2000.–2009. GADĀ¹

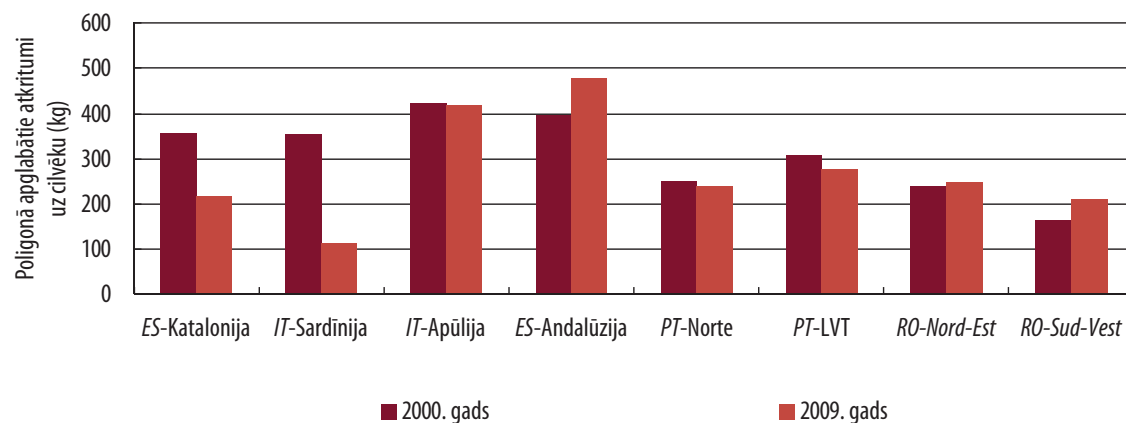

¹ Rumānijas *Nord-Est* reģionā poligonos apglabāto atkritumu daļa aptver atkritumus, kas savākti 2003.–2009. gadā un dalīti savākti 2004.–2009. gadā; Andalūzijā dati par dalīti savāktu atkritumu daļu attiecas uz 2002.–2008. gadu; *Sud-Vest* reģionā dati par poligonos apglabātajiem savāktajiem atkritumiem un dalīti savāktu atkritumu daļu atbilst 2006.–2009. gadam.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta, pamatojoties uz Komisijā un dalībvalstīs pieejamajiem datiem.

5. ATTĒLS

POLIGONOS APGLABĀTO ATKRITUMU DAUDZUMS UZ VIENU CILVĒKU (KG) 2000. UN 2009. GADĀ¹

¹ Rumānijas *Nord-Est* reģiona dati attiecas uz 2003. un 2009. gadu, bet Rumānijas *Sud-Vest* reģiona dati — uz 2007. un 2009. gadu.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta, pamatojoties uz Komisijā un dalībvalstīs pieejamajiem datiem.

42. Šie reģioni, proti, Sardīnija un Katalonija, ir vienīgie, kas bija veicinājuši ES mērķu sasniegšanu attiecībā uz noteiktiem sadzīves atkritumu veidiem:

- attiecībā uz bioloģiski noārdāmo atkritumu daļu, kas jānovirza no poligoniem, tikai Sardīnija un Katalonija bija veicinājušas Atkritumu poligonu direktīvas mērķu sasniegšanu. Divi citi reģioni mērķu sasniegšanu neveicināja, un vēl četriem reģioniem termiņš šā mērķa sasniegšanai bija noteikts 2010. gadā. Revīzijas laikā nebija pieejami dati par 2010. gadu, bet iepriekšējo gadu tendence līdz 2010. gadam neliecināja par to, ka būtu palielinājies no poligoniem novirzītais bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzums¹⁶ (sk. **2. tabulu**);
- attiecībā uz Iepakojumu direktīvas mērķiem katrā no astoņiem reģioniem novērotā situācija bija krietni atšķirīga. Katalonija, Sardīnija un Andalūzija bija veicinājušas ES mērķu sasniegšanu. Pārējos piecos reģionos nebija veikta īpaša uzraudzība reģionālajā līmenī. Pamatojoties uz dalībvalstīs iegūtajiem datiem, Palāta aplēsa: maz ticams, ka mērķu sasniegšana bija veicināta, jo dalīti bija savākta neliela atkritumu daļa;
- ES mērķis attiecībā uz elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu dalītu savākšanu, kas saskaņā ar Elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu direktīvu bija jāsasniedz 2006. gadā, piecos no astoņiem revidētajiem reģioniem nebija veicināts¹⁷, lai gan kopumā bija vērojama pozitīva tendence. Katalonijas ieguldījums bija manāms jau 2006. gadā, savukārt Sardīnijas un Apūlijas ieguldījums — 2009. un 2010. gadā.

¹⁶ Portugālē dati bija pieejami tikai valsts līmenī.

¹⁷ Andalūzijā (Spānijā), *Nord-Est* reģionā (Rumānijā) un *Sud-Vest* reģionā (Rumānijā). Par diviem revidētajiem Portugāles reģioniem — *Lisboa e Vale do Tejo* un *Norte* — dati reģionālā līmenī nebija pieejami, tomēr Portugāle kopumā nebija sasniegusi šo mērķi.

2. TABULA

POLIGONOS APGLABĀTO BILOĢISKI NOĀRDĀMO ATKRITUMU PROCENTUĀLĀS DAĻAS IZMAIŅU TENDENCE, PAMATOJOTIES UZ KOPĒJO RADĪTO SADZĪVES ATKRITUMU DAUDZUMU 1995. GADĀ

Revidētie reģioni	2006. gads		2009. gads	
	Sasniegtss	Mērķis	Sasniegts	Mērķis
Katalonija (Spānija)	69 %	< 75 %	45 %	< 50 %
Sardīnija (Itālija)	59 %	< 75 %	36 %	< 50 %
Apūlija (Itālija)	84 % ²	< 75 %	85 %	< 50 %
Andalūzija (Spānija)	87 %	< 75 %	93 %	< 50 %
Portugāle ¹	79 %	Nav datu	78 %	< 75 % ⁵
<i>Nord-Vest</i> (Rumānija)	56 % ³	Nav datu	69 % ³	< 75 % ⁵
<i>Sud-Vest</i> (Rumānija)	75 % ⁴	Nav datu	87 %	< 75 % ⁵

¹ Par tās abiem reģioniem nebija pieejami dati, tie bija pieejami tikai par dalībvalsti kopumā.

² Dati par 2008. gadu.

³ Jāpieskaita nesavāktie sadzīves atkritumi, kas bija attiecīgi 35 % un 27 % no kopējā radītā sadzīves atkritumu daudzuma.

⁴ Dati par 2007. gadu.

⁵ Mērķis 2010. gadam.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta, pamatojoties uz Komisijā un dalībvalstīs pieejamajiem datiem.

NELEGĀLĀS ATKRITUMU IZGĀZTUVES BIJA LIKVIDĒTAS PUSĒ NO REĢIONIEM, BET ATKRITUMUS PARASTI APGLABĀJA POLIGONOS BEZ IEPRIEKŠĒJAS APSTRĀDES

- 43.** Saskaņā ar revidēto reģionu sniegtajiem datiem laikposmā no 2000. līdz 2009. gadam nelegālās atkritumu izgāztuves bija vai nu likvidētas, vai būtiski samazināts to skaits:
- četros reģionos saskaņā ar atbildīgo iestāžu sniegtajiem datiem revīzijas laikā netika izmantota neviena nelegālā atkritumu izgāztuve;
 - pārējos četros reģionos nelegālās atkritumu izgāztuves joprojām izmantoja, īpaši abos revidētajos reģionos Rumānijā, kur 2009. gadā sadzīves atkritumu savākšanā piedalījās tikai attiecīgi 54 % un 33 % iedzīvotāju. Sadzīves atkritumu nesavākšana abos šajos reģionos bija īpaši pamanāma lauku apvidos.
- 44.** Revidētajos reģionos sadzīves atkritumi parasti bija apglabāti poligonos bez iepriekšējas apstrādes, kaut gan Atkritumu poligonu direktīva nosaka, ka poligonos apglabātajiem atkritumiem jābūt apstrādātiem, lai samazinātu atkritumu daudzumu un apdraudējumu cilvēku veselībai un videi. Palāta novēroja, ka
- četros no revidētajiem reģioniem sadzīves atkritumi parasti bija apglabāti poligonos bez iepriekšējas apstrādes¹⁸. Turklāt šajos reģionos tika konstatēts, ka tikai ļoti nedaudzas pašvaldības organizē bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītu savākšanu, tāpēc poligonos apglabātajos atkritumos bija augsts bioloģiski noārdāmo vielu saturs;
 - vienā reģionā pirms apglabāšanas bija apstrādāti tikai aptuveni 40 % no iedzīvotāju radītajiem atkritumiem. Tomēr šīs apstrādes trūkumu daļēji kompensēja fakts, ka lielākajā šā reģiona daļā bija veikta dalītā bioloģiski noārdāmo atkritumu savākšana;

¹⁸ Jāpiezīmē, ka Rumānijai termiņu pagarināja līdz 2017. gadam, līdz kuram tai ir jānodrošina visu pašreizējo poligonu atbilstība Atkritumu poligonu direktīvas prasībām.

- c) pārējos trīs reģionos bija vairāk mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārtu, kurās bija veikta atkritumu apstrāde pirms to apglabāšanas, bet kopumā to darbības rezultāti neatbilda gaidītajiem (sk. **8. izcēlumu**).

VAI TIKA ĪSTENOTI PASĀKUMI, LAI PANĀKTU MAKSIMĀLU ES FINANSĒJUMA EFEKTIVITĀTI

- 45.** Lai panāktu līdzfinansēto infrastruktūras projektu maksimālu efektivitāti, ir jāīsteno informatīvi, administratīvi un ekonomiski atbalsta pasākumi, piemēram, jāorganizē izpratnes veidošanas kampaņas, jāizstrādā kvalitātes standarti un jānodrošina dalīta atkritumu savākšana vai jāievieš "cik izmet, tik maksā" sistēma un poligonu nodokļi (sk. 9. punktu). Šo pasākumu mērķis ir veicināt atkritumu rašanās novēršanu un pārstrādi saskaņā ar ES atkritumu apsaimniekošanas veidu hierarhiju (sk. **3. attēlu**). ES finansiālajam atbalstam ir jānodrošina veikt šādus atbalsta pasākumus. Ir jābūt izstrādātiem atbilstošiem noteikumiem un vadlīnijām.

8. IZCĒLUMS

PIEMĒRS PAR REĢIONU, KUR BIJA IERĪKOTAS ATTĪRĪŠANAS IEKĀRTAS, BET TO REZULTĀTI NEBIJA APMIERINOŠI

Vienā no revidētajiem reģioniem uz 22 no 28 revīzijas laikā ekspluatētajiem poligoniem bija nogādāti iepriekš apstrādāti atkritumi no mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārtām. Tomēr šo iekārtu ekspluatācijas rezultāti neatbilda noteiktajiem mērķiem. 2008. gadā poligonos bija apglabāti vidēji 76 % no atkritumiem, kas bija nonākuši 23 reģionā pieejamajās attīrīšanas iekārtās, un, neraugoties uz šo apstrādes procesu, atkritumos bija augsts bioloģiski noārdāmo vielu saturs; revīzijā pārbaudītajā iekārtā (*Linares*, Spānija) bija reģenerēti tikai 6–9 % no bioloģiski noārdāmajiem atkritumiem, nevis projektā norādītie 25–28 %.

46. Palāta pārbaudīja, vai

- a) dalībvalsts un/vai reģionālajā līmenī bija īstenoti informatīvi, administratīvi un ekonomiski pasākumi, lai atbalstītu līdzfinansētos atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektus, un vai Komisija bija mudinājusi tos īstenot, kad apstiprināja darbības programmas vai projektus;
- b) ES reglamentējošie noteikumi un vadlīnijas varēja veicināt maksimālu ES finansējuma efektivitāti.

INFORMATĪVO, ADMINISTRATĪVO UN EKONOMISKO PASĀKUMU ĪSTENOŠANAS LĪMENIS REVIDĒTAJOS REĢIONOS IEVĒROJAMI ATŠĶĪRĀS

INFORMATĪVIE PASĀKUMI

47. Kopumā reģionos, kur atradās revidētie atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projekti, bija pierādījumi, ka ir rīkotas sabiedrības izpratnes veidošanas kampaņas un publicētas atkritumu apsaimniekošanas vadlīnijas. Viens šāds gadījums ir aprakstīts **9. izcēlumā**.

9. IZCĒLUMS

LABS PIEMĒRS TAM, KĀ, VAIROJOT SABIEDRĪBAS IZPRATNI, IESPĒJAMS UZLABOT INFRASTRUKTŪRAS DARBĪBAS KVALITĀTI

Vienu no kompostēšanas iekārtām Portugālē (*Lipor*) apsaimniekoja uzņēmums, kas sniedza atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus (dalītā savākšana un apstrāde) astoņām pašvaldībām, kurās kopējais iedzīvotāju skaits bija aptuveni viens miljons. Tā kā šajā uzņēmumā uzskatīja, ka atkritumu apsaimniekošanas jomā veiksmes pamatfaktori ir komunikācija un augsta līdzdalības pakāpe, visas tā darbības bija saistītas ar centieniem sniegt informāciju, vairot izpratni un izglītot sabiedrību. Paralēli kompostēšanas iekārtas celtniecībai tika veicināta komunikācija un rīkotas izpratnes veidošanas kampaņas, kā arī īstenoja īpaša komposta tirgvedības stratēģija. Periodiski tika veikti sabiedrības viedokļa apsekojumi, izveidota bezmaksas informatīvā tālruņa līnija un publicētas un izplatītas atkritumu apsaimniekošanas vadlīnijas. Visi šie centieni deva rezultātus: gan mājsaimniecības, gan uzņēmumi uz vietas bija pienācīgi atdalījuši bioloģiski noārdāmos atkritumus, un tāpēc bija iespējams ražot un pārdot augstas kvalitātes kompostu (sk. **2. izcēlumu**).

48. Tomēr Palāta ievēroja, ka

- a) nevienā no revidētajiem reģioniem atbildīgās iestādes nebija izvērtējušas savu izpratnes veidošanas kampaņu panākumus un sākumā nebija definējušas novērtējamus mērķus;
- b) divos revidētajos reģionos Rumānijā, neraugoties uz dažām izpratnes veidošanas kampaņām, gandrīz viss dalīti savāktais bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzums bija piesārņots un uzreiz apglabājams poligonos, nevis apstrādājams kompostēšanas iekārtās.

ADMINISTRATĪVIE PASĀKUMI

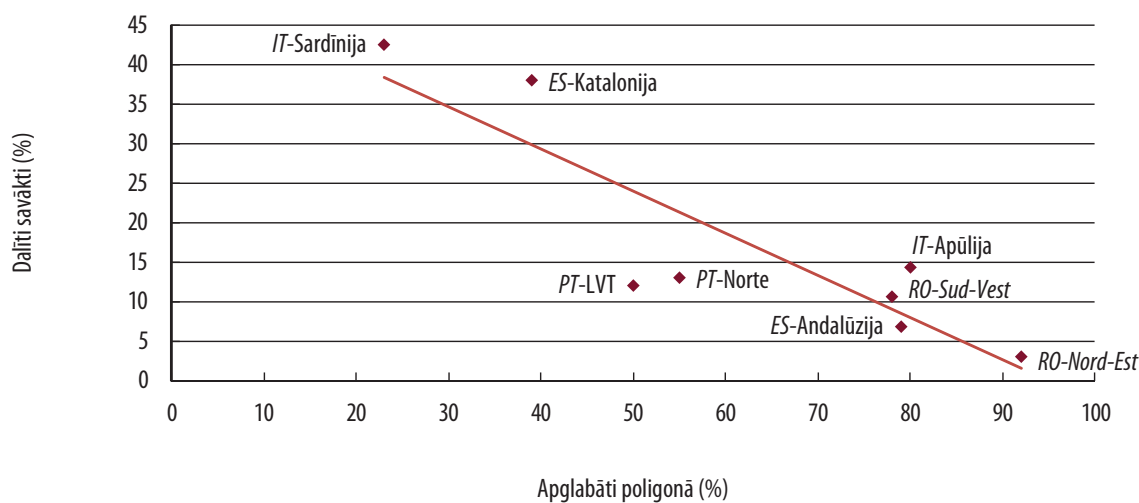
49. Saskaņā ar Atkritumu direktīvu visi astoņi reģioni bija īstenojuši atļauju izsniegšanas sistēmu uzņēmumiem, kas veic atkritumu apstrādi. Revīzijas laikā atbildīgās iestādes pārbaudīja visus infrastruktūras objektus. Tomēr šo pārbaūžu laikā tika novērtēta tikai ietekme uz vidi, un tās neaptvēra atkritumu apsaimniekošanas iekārtu darbības rezultātus (sk. **6. izcēlumu**).

50. Attiecībā uz dalītu atkritumu savākšanu Palāta ievēroja būtiskas atšķirības tās īstenošanā tajos reģionos un pašvaldībās, ko apkalpoja revidētie atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objekti. Lai gan izlietotā iepakojuma, papīra, kartona un plastmasas atsevišķa savākšana tika plaši īstenota, kas uzlaboja revidēto šķirošanas iekārtu darbības rezultātus, bioloģiski noārdāmos atkritumus dalītā veidā pienācīgi savāca tikai divos reģionos. Šie reģioni bija veicinājuši ES mērķu sasniegšanu attiecībā uz bioloģiski noārdāmo atkritumu novirzīšanu no poligoniem, un tiem bija izdevies samazināt poligonos apglabāto atkritumu daudzumu kilogramos uz vienu iedzīvotāju (sk. 41. un 42. punktu). Pārējos sešos reģionos bioloģiski noārdāmo atkritumu dalīta savākšana parasti vai nu nenotika, vai arī nebija efektīva. Tāpēc kompostēšanas iekārtu darbība, kurās apstrādā jauktus atkritumus vai uz vietas pienācīgi neatdalītus bioloģiski noārdāmos atkritumus, nedeva apmierinošus rezultātus.

51. Skaitļi parāda apgrieztu attiecību starp dalītās savākšanas īstenošanu un poligonos apglabāto atkritumu procentuālo daļu (sk. **6. attēlu**).
52. Attiecībā uz komposta kvalitātes standartiem Palāta konstatēja, ka revīzijas laikā četros reģionos šādu standartu nebija, bet pārējos četros reģionos noteiktās kompostā pieļaujamās smago metālu koncentrācijas robežvērtības ievērojami atšķīrās un nebija tik stingras kā ES vadlīniju projektā noteiktās robežvērtības. Kvalitātes standartu trūkuma dēļ kompostēšanas un anaerobās fermentācijas iekārtu apsaimniekotājiem bija grūti pārdot savu kompostu.

6. ATTĒLS

APGRIEZTA ATTIECĪBA STARP DALĪTO SAVĀKŠANU UN POLIGONOS APGLABĀTO ATKRITUMU PROCENTUĀLO DAĻU¹

¹ Rumānijas *Nord-Est* un *Sud-Vest* reģionos poligonos apglabāto atkritumu daudzums bija aprēķināts, pamatojoties tikai uz savākto atkritumu daudzumu.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta, pamatojoties uz Komisijā un dalībvalstīs pieejamajiem datiem.

EKONOMISKIE PASĀKUMI

- 53.** Pamatojoties uz atkritumu apsaimniekošanas tarifiem, ko mājāsaimniecībām bija noteikušas vismaz trīs lielākās pašvaldības, kuras apkalpoja katrs no paraugam atlasītajiem infrastruktūras objektiem, Palāta novēroja, ka
- visos gadījumos tarifi bija nemainīgi¹⁹, un to pamatā nebija "cik izmet, tik maksā" sistēma, kuras nolūks ir ņemt vērā principu "piesārņotājs maksā" un novērst vai samazināt atkritumu rašanos;
 - dažas pašvaldības, kaut arī nebija ieviesušas "cik izmet, tik maksā" sistēmu, bija iekļāvušas tarifā elementus, kuru nolūks bija veicināt pārstrādi (sk. **10. izcēlumu**).
- 54.** Pašvaldībām piemērotais atkritumu apglabāšanas nodoklis²⁰ par katru apglabāto un/vai sadedzināto atkritumu tonnu papildus parastajām nodevām par apglabāšanu poligonā un/vai atkritumu sadedzināšanu ir vēl viens ekonomisks stimuls, kura nolūks ir mēģināt izmainīt rīcības modeli. Pieci no astoņiem revidētajiem reģioniem bija ieviesuši šādu atkritumu apglabāšanas nodokli, lai veicinātu tādu atkritumu apsaimniekošanas veidus, kas videi rada mazāku kaitējumu. Abos reģionos, kuros bija visaugstākais atkritumu apglabāšanas nodoklis, bija sasniegti vislabākie rādītāji attiecībā uz 2009. gadā poligonos apglabāto atkritumu procentuālo daļu (sk. **7. attēlu**) un visievērojamākie uzlabojumi 2000.–2009. gadā. Lai veicinātu dalītu savākšanu, divi reģioni piesaistīja atkritumu apglabāšanas nodokļa apmēru dalīti savākto atkritumu procentuālajai daļai katrā pašvaldībā (sk. **11. izcēlumu**).

¹⁹ Tarifi ir aprēķināti, pamatojoties uz dzīvokļu vai māju platību, mājāsaimniecības locekļu skaitu vai dzeramā ūdens patēriņu, vai uz vairākiem no šiem elementiem, neņemot vērā katras mājāsaimniecības radīto atkritumu daudzumu.

²⁰ Šo nodokli maksā arī privātpersonas, ja tās atkritumus apglabā poligonos.

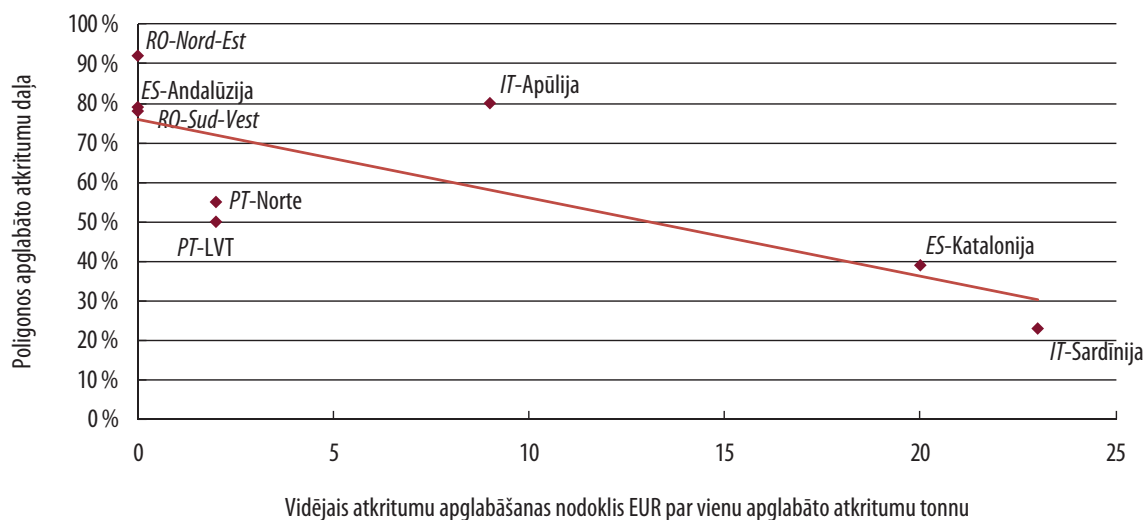
10. IZCĒLUMS

TĀDU ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS TARIFU PIEMĒRI, KUROS IR PĀRSTRĀDI VEICINOŠI ELEMENTI

Lai veicinātu pārstrādi, dažas Katalonijas pašvaldības piemēroja atlaides mājāsaimniecībām noteiktajiem atkritumu apsaimniekošanas tarifiem par kompostēšanu mājās, savākšanas centru izmantošanu vai dalību izpratnes veidošanas kampaņās. Šo pašvaldību panāktā dalīti savākto atkritumu daļa (39 %) bija augstāka nekā tajās pašvaldībās, kas nepiemēroja ekonomiskus stimulus (29 %). Citas pašvaldības Katalonijā, nosakot tarifu, ņēma vērā poligonos apglabāto atkritumu procentuālo daļu, kas bija izdevīgāk to pašvaldību mājāsaimniecībām, kuru poligonos apglabāja mazāk atkritumu.

7. ATTĒLS

ATKRITUMU APGLABĀŠANAS NODOKLIS UN 2009. GADĀ POLIGONOS APGLABĀTO SADZĪVES ATKRITUMU PROCENTUĀLĀ DAĻA¹

¹ Andalūzijas (Spānija) un Apūlijas (Itālija) dati attiecas uz 2008. gadu. *Nord-Est* un *Sud-Vest* reģiona (Rumānija) datus par poligonos apglabāto atkritumu daļu nav ņēmti vērā nesavāktie atkritumi.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta, pamatojoties uz Komisijā un dalībvalstīs pieejamajiem datiem.

11. IZCĒLUMS

PIEMĒRS ATKRITUMU APGLABĀŠANAS NODOKLIM, KAS NOTEIKTS ATKRITUMU APGLABĀŠANAI POLIGONOS VAI SADEDZINĀŠANAI, PAMATOJOTIES UZ KATRĀ PAŠVALDĪBĀ DALĪTI SAVĀKTO ATKRITUMU PROCENTUĀLO DAĻU

Kopš 2005. gada, lai veicinātu atkritumu dalītu savākšanu, Sardīnija ir noteikusi tarifu par atkritumu apglabāšanu poligonos vai sadedzināšanu, pamatojoties uz katras pašvaldības dalīti savākto atkritumu daļu. Piemēram, 2010. gadā, ja dalīti savākto atkritumu daļa sasniedza 50–60 %, tika piemērots 20 % nodokļa atvieglojums. Ja dalīti savākto atkritumu daļa pārsniedza 60 %, pašvaldībai piešķīra 40 % nodokļa atvieglojumu. Turpretī, ja dalīti savākto atkritumu daļa bija mazāka nekā 50 % (vai 40 % atkarībā no iedzīvotāju skaita attiecīgajā administratīvajā rajonā), tika noteikta soda nauda — papildu EUR 5,16 par tonnu.

APSTIPRINOT DARBĪBAS PROGRAMMAS UN PROJEKTUS, KOMISIJA NEVEICINĀJA ATBALSTA PASĀKUMUS

- 55.** Struktūrpasākumu finansējums neietekmēja informatīvo, administratīvo un ekonomisko atbalsta pasākumu īstenošanu. Komisija neprasīja pietiekami izsmeltošu informāciju par šiem instrumentiem, kad tā lēma par atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektu līdzfinansēšanu:
- attiecībā uz ERAF finansējumu Palāta konstatēja, ka deviņās no revidētajām 10 darbības programmām nebija sniegta nedz informācija par konkrētiem administratīviem pasākumiem, nedz arī norādes par atkritumu apglabāšanas nodokli vai mājsaimniecībām noteiktajiem atkritumu apsaimniekošanas tarifu veidiem (nemainīga likme vai likme, kuras pamatā ir "cik izmet, tik maksā" sistēma);
 - kaut arī 2000.–2006. gada programmu posmā Komisija atsevišķi novērtēja un apstiprināja katru Kohēzijas fonda projektu, Palāta konstatēja, ka Komisija no dalībvalstīm neprasīja pietiekami sīku informāciju par atbalsta pasākumiem, tātad ne vienmēr bija garantēta šo pasākumu eksistence pirms ES finansējuma piešķiršanas.
- 56.** Izpildes ziņojumos, ko revidētās dalībvalstis iesniedza, lai pierādītu atbilstību ES atkritumu direktīvās noteiktajām prasībām, ir sniegta informācija par atbalsta pasākumiem (piemēram, par atkritumu apglabāšanas nodokļa piemērošanu, pārbaudēm, sabiedrības informēšanu u. c.). Tomēr Palāta nemanīja nekādu saistību starp Vides ĢD veikto izpildes ziņojumu novērtējumu un ES finansējumu atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektiem, kas ir Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD atbildībā, proti, dalībvalstis, kas Komisijai nebija iesniegušas ziņojumus vai bija iesniegušas nepilnīgus datus, bija guvušas tādu pašu labumu no struktūrpasākumu finansējuma atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektiem.
- 57.** Saistības trūkums starp ES finansējumu un atbalsta pasākumu esamību bija īpaši svarīgs sakarā ar principu "piesārņotājs maksā", kas ir viens no ES vides politikas pamatprincipiem²¹. Šis princips ir noteikts 1975. gada Atkritumu direktīvā²², un pēc tam to iekļāva citās direktīvās par atkritumu apsaimniekošanu, piemēram, Atkritumu poligonu direktīvā²³. Saskaņā ar Kohēzijas politikas noteikumiem un Komisijas iekšējām vadlīnijām, piešķirot ES finansiālo atbalstu, ir jāņem vērā šā principa īstenošana un jānosaka diferencēts palīdzības apmērs²⁴.

²¹ 191. panta 2. punkts Līgumā par Eiropas Savienības darbību (konsolidētā versija).

²² Direktīvas 75/442/EEK 15. pants, Direktīvas 91/156/EEK 15. pants, Direktīvas 2006/12/EK 15. pants un Direktīvas 2008/98/EK 14. pants.

²³ Direktīvas 1999/31/EK 10. pants.

²⁴ 29. pants Padomes 1999. gada 21. jūnija Regulā (EK) Nr. 1260/1999, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par struktūrfondiem: "Fondu ieguldījumu diferencē, piemērojot principu, ka maksā piesārņotājs". 52. pants Padomes 2006. gada 11. jūlija Regulā Nr. 1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1260/1999: "Fondu ieguldījumu var modulēt, piemērojot principu "piesārņotājs maksā"". 55. pants Regulā (EK) Nr. 1083/2006: "Aprēķinot atbilstīgos izdevumus projektos, no kuriem gūst ieņēmumus, vadošā iestāde ņem vērā principa "piesārņotājs maksā" piemērošanu".

58. Komisija šo diferencētās palīdzības principu sīkāk izstrādāja 2000.–2006. gadā tehniskajā dokumentā²⁵, kurā noteica: "Ja projekta finansējums ietver maksājumu sistēmu (piemēram, zemas vienotas likmes maksājumus), kuras pamatā nav faktiskais resursu patēriņš un kura neparedz nepieciešamos finansiālos līdzekļus pienācīgai infrastruktūras uzturēšanai un amortizācijas izmaksu lielas daļas segšanai, tad palīdzības apmērs ir jāsamazina". **IV pielikuma** piektajā ailē ir norādītas tādos gadījumos palīdzībai ieteicamās likmes.
59. Palāta konstatēja, ka, lai gan revidētajos infrastruktūras projektos māj-saimniecībām noteiktie atkritumu apsaimniekošanas tarifi nesedza darbības un amortizācijas izmaksas, Komisija nebija noteikusi diferencētu palīdzības apmēru, samazinot līdzfinansējumu. Tāpēc gandrīz visos gadījumos piešķirtais līdzfinansējuma apmērs bija lielāks, nekā tam vajadzēja būt saskaņā ar diferencētās palīdzības principu (sk. **IV pielikumu**). Dažas pašvaldības māj-saimniecībām nebija noteikušas nekādu atkritumu apsaimniekošanas tarifu.
60. Tarifi, ko pašvaldības bija noteikušas māj-saimniecībām par atkritumu apsaimniekošanu, būtiski atšķirās — pat viena reģiona robežās (sk. **3. tabulu**). Atšķirības, kas dažos gadījumos sasniedza pat 300 % viena reģiona robežās, nevarēja izskaidrot tikai ar māj-saimniecību vidējo ienākumu un pirktspējas atšķirībām vai atkritumu apsaimniekošanas izmaksu atšķirībām revidētajās pašvaldībās.

²⁵ Jaunais 2000.–2006. gada programmu posms:
1. tehniskais dokuments
"Principa, ka maksā piesārņotājs, piemērošana. Kopienas palīdzības apmēra diferencēšana struktūrfondu, Kohēzijas fonda un ISPA infrastruktūras darbībām" (6.12.1999.).

3. TABULA

MĀJSAIMNIECĪBĀM NOTEIKTIE ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS TARIFI REVIDĒTAJĀS PAŠVALDĪBĀS 2009. VAI 2010. GADĀ

Reģions	Zemākais novērotais tarifs	Augstākais novērotais tarifs	Atšķirība %
Katalonija (Spānija)	EUR 40,25 māj-saimniecībai	EUR 166,50 māj-saimniecībai	314 %
Sardinija (Itālija)	EUR 1,02 par platības m ²	EUR 3,3 par platības m ²	224 %
Apūlija (Itālija)	EUR 1,57 par platības m ²	EUR 2,62 par platības m ²	67 %
Andalūzija (Spānija)	EUR 69,60 māj-saimniecībai	EUR 94,36 māj-saimniecībai	36 %
Norte (Portugāle)	EUR 0	EUR 76,20 māj-saimniecībai	—
Lisboa Vale do Tejo (Portugāle)	EUR 0	EUR 70,38 māj-saimniecībai	—
Nord-Vest (Rumānija)	EUR 8,69 par cilvēku (revidētie infrastruktūras objekti apkalpoja tikai vienu pašvaldību)		neattiecas
Sud-Vest (Rumānija)	EUR 16,2 par cilvēku (revidētie infrastruktūras objekti apkalpoja tikai vienu pašvaldību)		neattiecas

Avots: Eiropas Revīzijas palāta, pamatojoties uz revīzijā iegūtajiem pierādījumiem.

TRŪKUMUS KONSTATĒJA ARĪ ES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS NOZARI REGLAMENTĒJOŠAJOS NOTEIKUMOS UN ES VADLĪNIJĀS

- 61.** ES atkritumu apsaimniekošanas nozari reglamentējošie noteikumi un ES vadlīnijas var veicināt maksimālu ES finansējuma efektivitāti. Palāta šajā jomā konstatēja trūkumus.

NAV PIEVĒRSTA PIETIEKAMA UZMANĪBA ES DIREKTĪVĀS NOTEIKTAJIEM MĒRĶIEM ATTIECĪBĀ UZ ATKRITUMU RAŠANĀS NOVĒRŠANU

- 62.** Saskaņā ar Atkritumu direktīvā noteikto ES atkritumu apsaimniekošanas veidu hierarhiju atkritumu rašanās novēršana ir prioritārais atkritumu apsaimniekošanas veids. Sestajā Vides rīcības programmā²⁶ ir noteikts vispārējs mērķis būtiski samazināt gan radītos atkritumus, gan apglabātos atkritumus.

- 63.** Tomēr ES direktīvās noteiktie mērķi atkritumu apsaimniekošanas jomā attiecas tikai uz bioloģiski noārdāmu atkritumu pārstrādi, reģenerāciju un novirzīšanu no poligoniem, nevis uz atkritumu rašanās novēršanu (sk. 39. punktu).

NESKAIDRS PIRMS APGLABĀŠANAS VEICAMĀS APSTRĀDES JĒDZIENS

- 64.** Saskaņā ar Atkritumu poligonu direktīvu jāapglabā tikai tādi atkritumi, kas pirms tam ir apstrādāti. Tomēr šajā direktīvā nav pietiekami izskaidrots, kādai jābūt šai apstrādei un vai apstrādes laikā ir jāmazina poligonā apglabājamo atkritumu daudzums, vai tikai to tilpums²⁷.

- 65.** Ņemot vērā šīs neskaidrības ar apstrādi pirms apglabāšanas, valstu un/ vai reģionālā līmenī ir izstrādātas dažādas stratēģijas. Vienā no revidētajiem reģioniem galvenā uzmanība bija pievērsta, piemēram, mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārtām, kuras tomēr nenodrošināja pietiekamu apglabāto atkritumu samazinājumu. Citos divos reģionos, kad tika pārņemts augsts dalīti savākto atkritumu rādītājs, uzskatīja, ka tie ir apstrādāti un tos var vest uzreiz uz poligoniem (sk. 28. un 44. punktu).

²⁶ Komisijas paziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par Eiropas Kopienas Sesto vides rīcības programmu (COM/2001/0031 galīgā redakcija).

²⁷ Direktīvas 1999/31/EK 6. panta a) punktā ir noteikts: "mazinot atkritumu apjomu vai draudus cilvēku veselībai vai videi", turpretī 2. panta h) punkts paredz "mazināt atkritumu apjomu vai bīstamību, pārņemt darbu ar tiem vai veicināt to reģenerāciju".

ES KOMPOSTA KVALITĀTES STANDARTU TRŪKUMS

- 66.** ES līdzfinansēja kompostēšanas un anaerobās fermentācijas iekārtas visos astoņos revidētajos reģionos. Tomēr revīzijas laikā četros reģionos nebija nekādu komposta kvalitātes standartu. Pārējos četros reģionos pieļaujamās smago metālu koncentrācijas robežvērtības bija ievērojami atšķirīgas (sk. 52. punktu).
- 67.** Fakts, ka valsts/reģionālajā līmenī vai nu vispār nebija komposta kvalitātes standartu, vai arī, ja bija, tie ievērojami atšķirās, kavēja komposta tirgus attīstību, un iekārtu apsaimniekotājiem bija grūti pārdot saražoto kompostu. Eiropas Savienības līmenī komposta kvalitātes standartu nav.

NAV ES VADLĪNIJU ATTIECĪBĀ UZ FINANSIĀLO NODROŠINĀJUMU POLIGONA SLĒGŠANAS IZMAKSU SEGŠANAI

- 68.** Attiecībā uz finansiālo nodrošinājumu, lai segtu poligona slēgšanas izmaksas un apsaimniekošanas izmaksas pēc slēgšanas, Palāta ievēroja, ka pastāv būtiskas atšķirības šā nodrošinājuma aprēķināšanas metodēs tajos sešos reģionos, kuru poligoni bija atlasīti revīzijai, tāpēc vienādas ietilpības poligoniem aprēķinātās summas ievērojami atšķirās. Tas liecina par varbūtību, ka šie nodrošinājumi ne vienmēr būs pietiekami visu izmaksu segšanai 30 gadu laikā, kā to paredz Atkritumu poligonu direktīva. ES nav nedz sniegusi vadlīnijas dalībvalstīm par to, kā aprēķināt poligonu slēgšanas izmaksas un apsaimniekošanas izmaksas pēc slēgšanas, nedz veicinājusi pieredzes apmaiņu dalībvalstu starpā šajā jomā (sk. 33. un 34. punktu).

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

- 69.** Gandrīz visos revidētajos reģionos bija vērojami daži uzlabojumi atkritumu apsaimniekošanas jomā, tomēr sadzīves atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektiem piešķirtā struktūrpasākumu finansējuma efektivitāti mazināja vājā atbalsta pasākumu īstenošana un trūkumi ES noteikumos un vadlīnijās. Komisija, novērtējot darbības programmas un projektus, par kuriem tā bija atbildīga, neveicināja atbalsta pasākumus. Līdzfinansēto infrastruktūras projektu sekmes ir atkarīgas no tā, vai uz vietas efektīvā veidā notiek dalīta atkritumu savākšana, kas ne vienmēr tā bija. Lai gan visos revidētajos reģionos bija vērojami uzlabojumi atkritumu apsaimniekošanas jomā, tikai 25 % no tiem sasniedza ES atkritumu politikas mērķus, galvenokārt tie reģioni, kas īstenoja atbalsta pasākumus.

SADZĪVES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS INFRASTRUKTŪRAS PROJEKTU REZULTĀTI

- 70.** Līdzfinansēto infrastruktūras objektu rezultāti bija ļoti atkarīgi no atkritumu savākšanas stratēģijām:
- rezultāti bija apmierinoši šķirošanas iekārtām, kas paredzētas māj-saimniecībās uz vietas atdalītu izlietoto iepakojumu reģenerācijai (sk. 23. un 24. punktu);
 - kopumā rezultāti bija labāki kompostēšanas un anaerobās fermentācijas iekārtām, kurās apstrādāja dalīti savāktus bioloģiski noārdāmos atkritumus (ja tie nebija piesārņoti), nekā iekārtām, kurās apstrādāja nešķirotus atkritumus — tādā gadījumā rezultāti nebija apmierinoši (sk. 25. punktu);
 - mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārtas, kurās bija nogādāti iepriekš uz vietas nešķiroti atkritumi, kopumā nebija veicinājušas ES atkritumu politikas mērķu sasniegšanu, jo lielākā daļa atkritumu no šīm iekārtām nonāca poligonos (sk. 26. un 27. punktu).
- 71.** Atkritumi revidētajos poligonos bija apglabāti pēc neatbilstošas apstrādes vai vispār bez apstrādes, tāpēc poligonos bija nonācis liels daudzums bioloģiski noārdāmu vielu (sk. 28. punktu).

- 72.** Gandrīz visi revidētie infrastruktūras objekti atbilda vides aizsardzības prasībām. Tomēr pieciem no septiņiem revīzijas paraugā iekļautajiem poligoniem nebija rasts pietiekams finansiālais nodrošinājums, lai segtu to slēgšanas izmaksas un apsaimniekošanas izmaksas pēc slēgšanas. Tika novērotas būtiskas atšķirības metodēs, ko izmantoja, lai aprēķinātu vajadzīgā finansiālā nodrošinājuma apmēru. Vairākumā gadījumu noteiktais nodrošinājuma apmērs nebūtu pietiekams visu saistīto izmaksu segšanai (sk. 29.–34. punktu).

1. IETEIKUMS

- a) **Dalībvalstīm**
- i) jākoncentrē uzmanība uz atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūru, kurā apstrādā iepriekš uz vietas atdalītus atkritumus (tostarp bioloģiski noārdāmu atkritumu, ja tas ir rentabli);
 - ii) jānodrošina, lai poligonos apglabātie sadzīves atkritumi pirms tam tiktu apstrādāti;
 - iii) jāpārlicinās, ka poligoniem ir pienācīgs finansiālais nodrošinājums, lai segtu to slēgšanas izmaksas un apsaimniekošanas izmaksas vismaz 30 gadus pēc slēgšanas, un ka šā nodrošinājuma aprēķināšanai ir izmantotas atbilstošas metodes.
- b) **Komisijai** jānodrošina, lai ES atbalsts tiktu sniegts ar nosacījumu, ka dalībvalstis īsteno šos ieteikumus.

ES ATKRITUMU POLITIKAS MĒRĶI REĢIONĀLAJĀ LĪMENĪ

- 73.** Palāta novēroja būtiskus trūkumus saistībā ar to, kā dalībvalstis ziņo par ES mērķu sasniegšanu. Šo trūkumu dēļ Komisija ne visos gadījumos bija spējusi izvērtēt, vai dalībvalsts gūtie rezultāti saskan ar ES mērķiem atkritumu apsaimniekošanas jomā. Komisija pārbauda saņemto datu atbilstību, bet nenovērtē to ticamību un neapkopo informāciju par ES mērķu sasniegšanu reģionālajā līmenī (sk. 37. un 38. punktu).
- 74.** Lai gan gandrīz visos revidētajos reģionos bija vērojami uzlabojumi atkritumu apsaimniekošanas jomā,
- sešos no astoņiem revidētajiem reģioniem bija palielinājies radītais atkritumu daudzums uz vienu iedzīvotāju, lai gan atkritumu rašanās novēršana ir galvenais ES atkritumu apsaimniekošanas veidu hierarhijas elements (sk. 39. punktu);
 - tikai viena ceturtdaļa no revidētajiem reģioniem bija būtiski palielinājusi dalīti savākto atkritumu daļu, tādējādi samazinot poligonos apglabāto atkritumu daudzumu, un veicinājusi ES mērķu sasniegšanu (sk. 40.–42. punktu);
 - parasti atkritumus apglabāja, iepriekš tos vai nu pienācīgi neapstrādājot, vai arī neapstrādājot vispār (sk. 44. punktu).

2. IETEIKUMS

- Dalībvalstīm** jāizveido ticamas atkritumu apsaimniekošanas datu bāzes, gan lai uzraudzītu progresu ceļā uz ES atkritumu politikas mērķu sasniegšanu, gan arī, lai sagatavotu Komisijai iesniedzamos ziņojumus.
- Komisijai** jānovērtē no dalībvalstīm saņemto datu ticamība.
- Komisijai, Parlamentam un Padomei** jāapsver ES finansiālā atbalsta saistīšana ar ES atkritumu politikas mērķu sasniegšanu.

PASĀKUMI, KO ĪSTENOJA, LAI PANĀKTU MAKSIMĀLU ES FINANSĒJUMA EFEKTIVITĀTI

- 75.** ES finansējuma efektivitāte nebija maksimāla, jo netika pietiekamā mērā īstenoti atbalsta pasākumi.
- 76.** Informatīvo, administratīvo un ekonomisko atbalsta pasākumu izstrāde revidētajos reģionos ievērojami atšķirās:
- a) novērots, ka atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektu sekmes noteica augsta sabiedrības izpratnes pakāpe un vēlme piedalīties atkritumu apsaimniekošanas sistēmās, īpaši attiecībā uz atkritumu šķirošanu mājsaimniecībās. Nevienā no revidētajiem reģioniem atbildīgās iestādes neizvērtēja īstenoto informatīvo pasākumu rezultātus (sk. 47. un 48. punktu);
 - b) tikai tie reģioni, kas bija īstenojuši bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītu savākšanu uz vietas, veicināja ES mērķu sasniegšanu attiecībā uz atkritumu novirzīšanu no poligoniem (sk. 50. un 51. punktu);
 - c) četros no astoņiem revidētajiem reģioniem nebija komposta kvalitātes standartu, bet pārējos četros reģionos pieļaujamā smago metālu koncentrācija ievērojami atšķirās, un tas bija viens no iemesliem, kāpēc revidēto kompostēšanas un anaerobās fermentācijas iekārtu saražotā komposta tirgus bija vāji attīstīts (sk. 52. punktu);
 - d) pierādījās, ka ekonomikas pasākumu īstenošana tarifu vai atkritumu apglabāšanas nodokļu veidā būtiski ietekmē projektu un reģionu panākumus atkritumu apsaimniekošanas jomā (sk. 53. un 54. punktu);
 - e) Komisija neveicināja atbalsta pasākumus, īpaši principu "piesārņotājs maksā", jo revidētajos projektos netika konstatētas diferencētas palīdzības likmes (sk. 55.–60. punktu).

3. IETEIKUMS

a) Dalībvalstīm

- i) jāpievērš lielāka uzmanība sabiedrības izpratnes veidošanai un līdzdalībai atkritumu apsaimniekošanas sistēmā, īpaši saistībā ar atkritumu šķirošanu mājāsaimniecībās. Sistemātiski jāizvērtē izpratnes veidošanas kampaņu un izglītošanas stratēģiju rezultāti;
- ii) jākoncentrē uzmanība uz atkritumu, tostarp bioloģiski noārdāmo atkritumu, ja tas ir rentabli, dalītu savākšanu, lai maksimāli palielinātu atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektu efektivitāti un progresu ceļā uz ES atkritumu politikas mērķu sasniegšanu;
- iii) atkritumu apsaimniekošanā jāievieš ekonomikas instrumenti, lai veicinātu atkritumu rašanās novēršanu un pārstrādi, īpaši ar atkritumu apglabāšanas nodokli, "cik izmet, tik maksā" sistēmu un citiem stimuliem mājāsaimniecībām noteiktajā tarifā.

b) Komisijai

- i) jānodrošina, lai ES atbalstu sniegtu ar nosacījumu, ka dalībvalstis īsteno šos ieteikumus;
- ii) attiecībā uz principu "piesārņotājs maksā" — apstiprinot darbības programmas, ir jāpieprasa dalībvalstīm, lai tās piemēro samazinātu palīdzības apmēru, ja mājāsaimniecībām noteiktie tarifi nesedz sadzīves atkritumu apsaimniekošanas objekta darbības izmaksas un lielu daļu no amortizācijas izmaksām. Komisijai pašai šis princips jāpiemēro, apstiprinot lielos projektus.

77. Uzlabojumi ES tiesiskajā regulējumā un ES vadlīnijās var palīdzēt maksimāli palielināt sadzīves atkritumu apsaimniekošanas objektiem piešķirtā struktūrasākumu finansējuma efektivitāti. Palāta konstatēja, ka

- a) nav pietiekamas koncentrēšanās uz ES direktīvu mērķiem attiecībā uz atkritumu rašanās novēršanu, kas saskaņā ar Atkritumu direktīvu ir prioritārais atkritumu apsaimniekošanas veids (sk. 62. un 63. punktu);
- b) nav skaidrs pirms apglabāšanas veicamās apstrādes jēdziens, un tāpēc valstu un reģionālā līmenī ir izstrādātas atšķirīgas stratēģijas (sk. 64. un 65. punktu);
- c) trūkst ES līmeņa standartu attiecībā uz komposta kvalitāti, kas papildus faktam, ka arī dalībvalstu līmenī standartu trūkst vai tie ir nekonsekventi, ir kavējis komposta tirgus attīstību (sk. 66. un 67. punktu);
- d) trūkst norādījumu par metodēm, kas jāizmanto, lai novērtētu poligonu slēgšanas izmaksas un apsaimniekošanas izmaksas pēc slēgšanas (sk. 68. punktu).

4. IETEIKUMS

Komisijai

- a) jāierosina atkritumu rašanās novēršanas mērķi saskaņā ar ES atkritumu apsaimniekošanas veidu hierarhijas piramīdu;
- b) jāizskaidro pirms apglabāšanas veicamās apstrādes jēdziens, kas ietverts Atkritumu poligonu direktīvā, lai nodrošinātu dalībvalstu pieeju konsekveci;
- c) jāapsver iespēja kopīgi ar dalībvalstīm izstrādāt ES kvalitātes standartus attiecībā uz kompostu, lai veicinātu komposta tirgus attīstību;
- d) jāsniedz atbilstoši norādījumi un jāizplata paraugprakse attiecībā uz metodēm, kas izmantojamas, lai aprēķinātu poligonu slēgšanas izmaksas un apsaimniekošanas izmaksas pēc slēgšanas, kuras jāsedz no finansiālā nodrošinājuma.

Šo ziņojumu 2012. gada 24. oktobra sēdē Luksemburgā pieņēma Revīzijas palātas II apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis *Harald NOACK*.

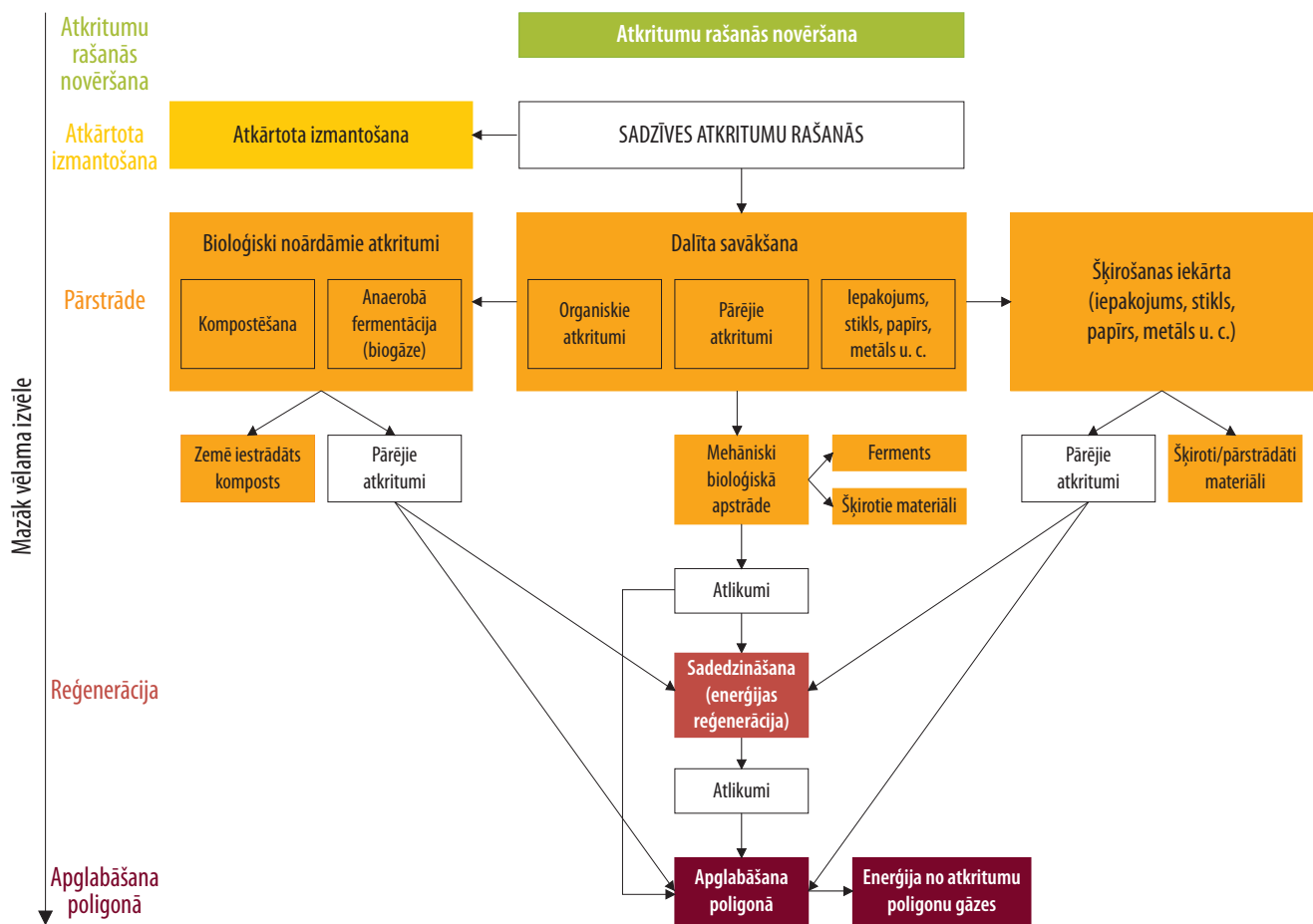
Revīzijas palātas vārdā —

priekšsēdētājs

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS SISTĒMA NO ATKRITUMU AVOTA LĪDZ TO GALĪGAI APGLABĀŠANAI

Papildu piezīmes par diagrammu

Saskaņā ar Atkritumu direktīvu

Apglabāšana. Jebkura darbība, kas nav reģenerācija, pat ja tās sekundārās sekas ir vielu vai enerģijas atgūšana.

Atkārtota izmantošana. Jebkura darbība, kuras rezultātā produktus vai sastāvdaļas, kas nav atkritumi, izmanto vēlreiz tādām pašām nolūkam, kādam tie bija paredzēti.

Atkritumu rašanās novēršana. Pasākumi, ko veic, pirms viela, materiāls vai produkts ir kļuvis par atkritumiem, un kas samazina atkritumu apjomu, radīto atkritumu negatīvo ietekmi uz vidi un cilvēku veselību vai kaitīgu vielu koncentrāciju materiālos un produktos.

Pārstrāde. Jebkāda reģenerācijas darbība, kurā atkritumu materiālus pārstrādā produktos, materiālos vai vielās to sākotnējam vai citam nolūkam. Jēdzienā ir ietverta organisku materiālu pārstrāde, bet nav ietverta enerģijas reģenerācija un iestrāde materiālos, ko lieto kā kurināmo vai aizbēršanai.

Reģenerācija. Jebkura darbība, kuras rezultātā atkritumus izmanto kādam lietderīgam nolūkam, aizstājot citus materiālus, kas savukārt būtu izmantoti kādu noteiktu funkciju veikšanai, vai arī atkritumus sagatavo šādas funkcijas pildīšanai iekārtā vai tautsaimniecībā plašākā nozīmē.

STRUKTŪRPASĀKUMU FINANSĒJUMS, KAS PAREDZĒTS ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS PROJEKTIEM

2000.–2006. GADA PROGRAMMU POSMS					
Dalībvalsts	KF (sadzīves un rūpnieciskie atkritumi)	KF (ar atkritumiem saistītā vide)	ERAF	KOPĀ	% no kopsummas
Spānija	1 393 087 080	75 120 816	220 099 852	1 688 307 748	36,78
Grieķija	365 649 728	0	297 647 168	663 296 896	14,45
Portugāle	385 910 757	8 908 090	51 652 744	446 471 591	9,73
Itālija	0	0	313 677 576	313 677 576	6,83
Ungārija	176 848 871	27 958 830	15 167 782	219 975 483	4,79
Vācija	0	0	197 557 502	197 557 502	4,30
Polija	74 031 202	29 438 760	91 424 570	194 894 532	4,25
Lietuva	90 372 374	16 563 950	1 446 008	108 382 332	2,36
Rumānija	0	107 489 325	0	107 489 325	2,34
Francija	0	0	103 931 777	103 931 777	2,26
Īrija	6 903 275	0	80 617 000	87 520 275	1,91
Slovēnija	62 572 651	20 331 730	0	82 904 381	1,81
Čehijas Republika	47 345 000	0	16 328 485	63 673 485	1,39
Latvija	32 405 111	22 928 732	7 538 163	62 872 006	1,37
ES pārrobežu sadarbība	0	0	56 691 788	56 691 788	1,24
Bulgārija	0	51 800 193	0	51 800 193	1,13
Kipra	0	28 722 415	0	28 722 415	0,63
Igaunija	23 096 673	0	2 389 009	25 485 682	0,56
Slovākija	0	0	22 870 561	22 870 561	0,50
Apvienotā Karaliste	0	0	16 864 095	16 864 095	0,37
Malta	11 723 250	0	3 166 065	14 889 315	0,32
ES reģionu sadarbība	0	0	13 985 683	13 985 683	0,30
Somija	0	0	6 222 300	6 222 300	0,14
Beļģija	0	0	5 706 707	5 706 707	0,12
Nīderlande	0	0	5 680 360	5 680 360	0,12
Dānija	0	0	0	0	0
Luksemburga	0	0	0	0	0
Austrija	0	0	0	0	0
Zviedrija	0	0	0	0	0
ES KOPĀ	2 669 945 972	389 262 841	1 530 665 195	4 589 874 008	100,00

Avots: Eiropas Komisija.

2007.–2013. GADA PROGRAMMU POSMS		
Dalībvalsts	ES paredzētā summa	% no kopsummas
Polija	1 311 253 636	21,01
Rumānija	792 840 872	12,71
Čehijas Republika	520 258 572	8,34
Spānija	462 015 554	7,40
Grieķija	432 176 450	6,93
Slovākija	368 600 000	5,91
Ungārija	366 500 000	5,87
Itālija	338 072 531	5,42
Bulgārija	300 521 138	4,82
Lietuva	278 995 046	4,47
Portugāle	224 088 076	3,59
Slovēnija	205 568 426	3,29
Francija	134 470 000	2,16
Latvija	129 500 000	2,08
Kipra	125 495 000	2,01
Igaunija	70 302 813	1,13
Malta	55 250 000	0,89
Vācija	47 745 110	0,77
ES pārrobežu sadarbība	47 890 793	0,77
Apvienotā Karaliste	20 230 668	0,32
Īrija	3 000 000	0,05
Beļģija	2 382 219	0,04
Nīderlande	2 667 500	0,04
KOPĀ	6 239 824 404	100,00

Avots: Eiropas Komisija.

REVĪZIJAI ATLASĪTO INFRASTRUKTŪRAS PROJEKTU SARAKSTS

Reģions (dalībvalsts)	Projekta nosaukums	Atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objekta veids	ES fonds
Katalonija (Spānija)	Mehāniski bioloģiskās apstrādes iekārta (<i>Sant Adrià de Besòs</i>)	Mehāniski bioloģiskā apstrāde	Kohēzijas fonds
Katalonija (Spānija)	Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras izveide un pielāgošana Katalonijā (17. projekts, <i>Alt Empordà</i> atkritumu poligona paplašināšana un pielāgošana)	Atkritumu poligons	Kohēzijas fonds
Katalonija (Spānija)	Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras izveide un pielāgošana Katalonijā (18. projekts, <i>Gironés</i> kompostēšanas iekārta)	Kompostēšanas iekārta	Kohēzijas fonds
Sardīnija (Itālija)	Kvalitatīva komposta ražošanas iekārta (<i>Serramanna</i>)	Kompostēšanas iekārta	ERAF (DP <i>Sardegna</i>)
Sardīnija (Itālija)	Anaerobās fermentācijas iekārta (<i>Villacidro</i>)	Mehāniski bioloģiskā apstrāde	ERAF (DP <i>Sardegna</i>)
Sardīnija (Itālija)	Iekārta no atkritumiem iegūta kurināmā atlasei, stabilizēšanai un ražošanai (<i>Olbia</i>)	Mehāniski bioloģiskā apstrāde	ERAF (DP <i>Sardegna</i>)
Apūlija (Itālija)	Bioatkritumu stabilizēšanas un kompostēšanas iekārta (<i>Cerignola</i>)	Mehāniski bioloģiskā apstrāde	ERAF (DP <i>Puglia</i>)
Apūlija (Itālija)	Atkritumu poligons (<i>Cavallino</i>)	Atkritumu poligons	ERAF (DP <i>Puglia</i>)
Apūlija (Itālija)	Bioatkritumu stabilizēšanas iekārta (<i>Cavallino</i>)	Mehāniski bioloģiskā apstrāde	ERAF (DP <i>Puglia</i>)
Apūlija (Itālija)	Vides aizsardzība un atjaunošana, attīstot sadzīves atkritumu apsaimniekošanas ciklu (<i>Brindisi</i>)	Revīzijas laikā nedarbojās	ERAF (DP <i>Puglia</i>)
Andalūzija (Spānija)	Izlietotā iepakojuma reģenerācijas iekārta integrētajā cieto sadzīves atkritumu apstrādes centrā <i>Monte Marta - Cónica</i> (Sevilja)	Šķirošanas iekārta	Kohēzijas fonds
Andalūzija (Spānija)	Reģenerācijas un kompostēšanas iekārta (<i>Linares</i>)	Mehāniski bioloģiskā apstrāde	Kohēzijas fonds
Andalūzija (Spānija)	Iekārtošanas pabeigšana, slēgšana un jauna nodalījuma celtniecība poligonā cieto sadzīves atkritumu apglabāšanai, <i>Guadiel</i> (<i>Linares</i>)	Atkritumu poligons	Kohēzijas fonds
LVT (Portugāle)	Šķirošanas iekārta, <i>RESITEJO</i>	Šķirošanas iekārta	ERAF (DP LVT)
LVT (Portugāle)	Organisko vielu reģenerācijas iekārta būvniecība (<i>VALORSUL</i>)	Anaerobās fermentācijas iekārta	Kohēzijas fonds
Norte (Portugāle)	Vairāku pašvaldību sistēma cieto sadzīves atkritumu apstrādei (<i>Vale do Douro Sul, RESIDOURO</i>)	Šķirošanas iekārta	ERAF (DP Norte)
Norte (Portugāle)	Vairāku pašvaldību sistēma cieto sadzīves atkritumu apstrādei (<i>Vale do Douro Sul, RESIDOURO</i>)	Atkritumu poligons	ERAF (DP Norte)
Norte (Portugāle)	Cieto sadzīves atkritumu apstrādes iekārta vides atjaunošana (<i>Vale do Ave</i>)	Kompostēšanas iekārta	ERAF (DP Norte)

Reģions (dalībvalsts)	Projekta nosaukums	Atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objekta veids	ES fonds
Norte (Portugāle)	Integrēts cieta sadzīves atkritumu apsaimniekošanas centrs <i>LIPOR</i> , organisko vielu reģenerācijas iekārta	Kompostēšanas iekārta	Kohēzijas fonds
Norte (Portugāle)	Vairāku pašvaldību sistēma cieta sadzīves atkritumu apstrādei (<i>Baixo Tâmega</i>)	Šķirošanas iekārta	Kohēzijas fonds
Norte (Portugāle)	Vairāku pašvaldību sistēma cieta sadzīves atkritumu apstrādei (<i>Baixo Tâmega</i>)	Atkritumu poligons	Kohēzijas fonds
Nord-Est (Rumānija)	<i>Piatra Neamt</i> atkritumu apsaimniekošanas programma	Kompostēšanas iekārta	Kohēzijas fonds (bij. <i>ISPA</i>)
Nord-Est (Rumānija)	<i>Piatra Neamt</i> atkritumu apsaimniekošanas programma	Šķirošanas iekārta	Kohēzijas fonds (bij. <i>ISPA</i>)
Nord-Est (Rumānija)	<i>Piatra Neamt</i> atkritumu apsaimniekošanas programma	Atkritumu poligons	Kohēzijas fonds (bij. <i>ISPA</i>)
Sud-Vest (Rumānija)	Integrēta sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēma (<i>Râmnicu Vâlcea</i>)	Kompostēšanas iekārta	Kohēzijas fonds (bij. <i>ISPA</i>)
Sud-Vest (Rumānija)	Integrēta sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēma (<i>Râmnicu Vâlcea</i>)	Atkritumu poligons	Kohēzijas fonds (bij. <i>ISPA</i>)
Papildus pārbaudītās ERAF darbības programmas, ar kurām saistībā nerevidēja infrastruktūras objektus			
Katalonija (Spānija)	Vienotais programmdokuments " <i>Cataluña 2000-2006</i> "		
Andalūzija (Spānija)	Darbības programma " <i>Andalucía 2000-2006</i> "		
Kastīlija-Lamanča (Spānija)	Darbības programma " <i>Castilla la Mancha 2000-2006</i> "		
Madrides apgabals (Spānija)	Vienotais programmdokuments " <i>Comunidad de Madrid 2000-2006</i> "		
Madeira (Portugāle)	Darbības programma " <i>Madeira 2000-2006</i> "		
Sicīlija (Itālija)	Darbības programma " <i>Sicilia 2000-2006</i> "		

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

PIEŠĶIRTAIS PALĪDZĪBAS APMĒRS SALĪDZINĀJUMĀ AR APMĒRU, KURĀ ŅEMTS VĒRĀ TAS, CIK LIELU DAĻU NO DARBĪBAS IZMAKSĀM SEDZ MĀJSAIMNIECĪBAS

Infrastruktūra	No tarifiem segtā kopējo izmaksu daļa	No tarifiem segtā ekspluatācijas izmaksu daļa	Piešķirtais palīdzības apmērs	Ieteicamais palīdzības apmērs ³	Atsauces gads
ES-CA1	40 %	42 %	80 %	50 %	2010
ES-CA2	56 %	59 %	80 %	50 %	2010
ES-CA3	76 %	80 %	80 %	50 %	2010
IT-SA1	78 %	84 %	50 %	40 %	2009
IT-SA2	77 %	83 %	50 %	40 %	2009
IT-SA3	78 %	84 %	50 %	40 %	2009
IT-PU1	96 %	100 %	50 %	40 %	2009
IT-PU2 un 3	85 %	91 %	50 %	40 %	2009
IT-PU4	Nav datu. Revīzijas apmeklējuma laikā objekts netika ekspluatēts.				
ES-AN1	Nav datu. Šķirošanas iekārtas ekspluatācijas un amortizācijas izmaksas sedz uzņēmumi, kas iepakojumu ievieš tirgū.				
ES-AN2 un 3	83 %	88 %	80 %	50 %	2009
PT-LVT1	55 %	66 %	75 %	50 %	2010
PT-LVT2 ¹	0 %	0 %	50 %	50 %	2010
PT-NO1 un 2	27 %	33 %	75 %	50 %	2010
PT-NO3	73 %	88 %	75 %	50 %	2010
PT-NO4	68 %	82 %	50 %	50 %	2010
PT-NO5 un 6	24 %	29 %	85 %	50 %	2010
RO-PN1, 2 un 3	Nav informācijas	73 %	75 %	50 %	2010
RO-RV1 un 2	Nav informācijas	89 % ²	75 %	50 %	2010

¹ Palātai sniedza informāciju tikai par divām no trim pašvaldībām, kurām lūdza datus.

² Nav iekļautas atkritumu poligona un kompostēšanas iekārtas ekspluatācijas izmaksas.

³ Pamatojoties uz 1. tehnisko dokumentu "Principa, ka maksā piesārņotājs, piemērošana. Kopienas palīdzības apmēra diferencēšana struktūrfondu, Kohēzijas fonda un JSPA infrastruktūras darbībām" (6.12.1999.). Šajā dokumentā ierosinātas piemērojamās palīdzības likmes.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta, pamatojoties uz Komisijā un dalībvalstīs pieejamajiem datiem.

KOMISIJAS ATBILDE

KOPSAVILKUMS

III.

Attiecībā uz kohēzijas politikas līdzfinansētajiem projektiem Komisija nebija pilnvarota pārbaudīt atkritumu apsaimniekošanas plānu piemērotību un vērtēt to saturu vai arī uzlikt par pienākumu iekļaut atbalsta pasākumus.

Projektu apstiprināšanas un īstenošanas laikā atkritumu dalīta savākšana nebija ES noteikta juridiska prasība.

Komisija ir ierosinājusi *ex-ante* nosacījumus kohēzijas politikai laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam.

III. a)

Komisija atzīst, ka jautājumi par atkritumu apstrādes jēdzienu un par poligonu slēgšanas izmaksām un apsaimniekošanas izmaksām pēc slēgšanas ir sistēmiski jautājumi, kam vajadzīga visaptveroša pieeja, pamatojoties uz kuru attiecīgi tiks turpināta judikatūras izstrāde un notiks tehniskas sarunas.

Saskaņā ar Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā (COM(2011) 571 galīgā redakcija) Komisija izstrādās politiku nolūkā līdz minimumam samazināt poligonos apglabāto atkritumu apjomu, vienlaikus palielinot pārstrādāto atkritumu daudzumu. Šajā saistībā par būtisku veiksmes faktoru tiek uzskatīta tādu ar atkritumu dalītu savākšanu saistītu ekonomikas instrumentu īstenošana kā atkritumu apglabāšanas nodoklis un "maksā, kad izmet" sistēma.

III. b)

Turpmākajos gados pēc Revīzijas palātas revidētā laikposma ir veikti uzlabojumi datu par atkritumiem apkopošanā un novērtēšanā.

Attiecībā uz sadzīves atkritumiem Komisija kopš 1995. gada ir izveidojusi sistēmu brīvprātīgai datu vākšanai un apkopošanai valsts līmenī un piemēro oficiālo statistikas datu kvalitātes sistēmu. Kopš 2010. gada Komisija ir ieviesusi brīvprātīgu sistēmu reģionālā līmeņa statistikas datu apkopošanai.

Revīzijas palātas aplūkotajā laikposmā (2000.–2009. gads) uz vienu iedzīvotāju radīto sadzīves atkritumu apjoms palielinājās 16 dalībvalstīs, samazinājās 9 dalībvalstīs un palika nemainīgs 2 dalībvalstīs.

KOMISIJAS ATBILDE

III. c)

Attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu jānorāda, ka viens no kritērijiem, kas iekļauts 2014.–2020. gadam ierosinātajos *ex-ante* nosacījumos attiecībā uz atkritumiem, dalībvalstīm uzliek par pienākumu sagatavot atkritumu apsaimniekošanas plānus atbilstoši 2008. gada Atkritumu pamatdirektīvas prasībām, lai dalībvalstis turpmāk vairs nevarētu iesniegt nepilnīgus ziņojumus un vienlaikus izmantot struktūrpasākumu atbalstu.

IV. a)

Ex-ante nosacījumi, kas saistīti ar Atkritumu pamatdirektīvas noteikumiem, ir iekļauti Komisijas ierosinātajā Kopīgo noteikumu regulā¹ 2014.–2020. gada plānošanas periodam.

IV. b)

Komisija atbalsta šo ieteikumu un mudina dalībvalstis izveidot publiskas atkritumu apsaimniekošanas datu bāzes. Pamatu šādām datu bāzēm nodrošina Komisijas priekšlikums par kopīgu vides informācijas sistēmu (*SEIS*)².

IV. c)

Dalīta atkritumu vākšana no 2015. gada būs juridisks pienākums vairākām atkritumu plūsmām (izņemot bioloģiski noārdāmos atkritumus).

Saskaņā ar Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā (COM(2011) 571 galīgā redakcija) Komisija izstrādās politiku nolūkā līdz minimumam samazināt poligonos apglabāto atkritumu apjomu, vienlaikus palielinot pārstrādāto atkritumu daudzumu. Šajā saistībā par būtisku veiksmes faktoru tiek uzskatīta tādu ar atkritumu dalītu savākšanu saistītu ekonomikas instrumentu īstenošana kā atkritumu apglabāšanas nodoklis un "maksā, kad izmet" sistēma.

Komisija ir ierosinājusi *ex-ante* nosacījumus kohēzijas politikai laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam. Attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu jānorāda, ka viens no kritērijiem, kas iekļauts nosacījumos attiecībā uz atkritumiem, dalībvalstīm uzliek par pienākumu izstrādāt atkritumu rašanās novēršanas plānus, kā tas noteikts 2008. gada Atkritumu pamatdirektīvas 29. pantā.

Projektiem, no kuriem gūst ieņēmumus, Komisija patlaban piemēro principu "piesārņotājs maksā" un samazinātu palīdzības apmēru, izmantojot visaptverošu pieeju, kurā tiek ņemta vērā pirktspēja un efektivitāte.

IV. d)

Pašreizējā Atkritumu pamatdirektīvā 2008/98/EK ir noteiktas juridiski saistošas prasības attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas veidu hierarhiju, dalītu atkritumu savākšanu, pārstrādes mērķiem, atkritumu apsaimniekošanas plāniem un atkritumu rašanās novēršanas programmām.

Komisija 2012. gada jūnijā publicēja pamatnostādnes attiecībā uz šīs direktīvas galvenajām prasībām³.

Atkritumu pamatdirektīvas pārskatīšanas procesā, kas plānots 2014. gadā, būtu jākoncentrējas uz 2020. gadam paredzētajiem atkritumu rašanās novēršanas mērķiem, kā arī uz 2020. gadam nosprausto pārstrādes mērķu pārskatīšanu. Tas būs saistīts ar Atkritumu poligonu direktīvā noteikto bioloģiski noārdāmo atkritumu novirzīšanas mērķu pārskatīšanu, kura arī paredzēta 2014. gadā un kuras nolūks ir novērst pārstrādājamo atkritumu apglabāšanu poligonos.

Komisija patlaban apsver iespēju izstrādāt bioloģiski noārdāmo atkritumu beigu stadijas kritērijus. Šim pasākumam būtu jāatbalsta noteiktas kvalitātes komposta ražošana.

¹ COM(2011) 615 galīgā redakcija/2, 06.10.2011., ar grozījumiem, kas veikti 14.03.2012. un 11.09.2012.

² <http://ec.europa.eu/environment/seis/>

³ http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/pdf/guidance_doc.pdf

KOMISIJAS ATBILDE

IEVADS

7.

Salīdzinājumā ar 1975. gada Atkritumu pamatdirektīvu 2008. gada Atkritumu pamatdirektīva *nostiprina* atkritumu apsaimniekošanas veidu hierarhiju un principu "piesārņotājs maksā".

Komisijas kopējā atbilde uz 10. un 11. apsvērumu

Ir divi galvenie ES finansējuma veidi: līdzekļi, kurus centralizēti un tieši pārvalda Eiropas Komisija, piemēram, līdzekļi pētniecībai, un līdzekļi, kuru pārvaldība tiek dalīta starp ES un dalībvalstīm, piemēram, struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzekļi. Lai saņemtu līdzekļus, kuru pārvaldība ir dalīta, dalībvalstis īsteno valsts līmeņa programmas. Pēc tam dalībvalstis šos līdzekļus piešķir gala saņēmējiem (piemēram, uzņēmumiem, lauksaimniekiem, pašvaldībām utt.). Dalībvalsts ir primāri atbildīga par tādas pārvaldības un kontroles sistēmas izveidi, kas atbilst regulu prasībām, nodrošinot šīs sistēmas efektīvu darbību, kā arī novēršot, atklājot un labojot kļūdas. Komisija nodrošina uzraudzību, pārliicinoties, ka pārvaldības un kontroles sistēmu reglamentējošie noteikumi ir atbilstīgi. Komisija to panāk, pārbaudot, vai šīs sistēmas darbība ir efektīva, un vajadzības gadījumā veicot finanšu korekcijas.

Dalībvalstis ir primāri atbildīgas par ERAF projektu atlasīšanu un uzraudzību.

REVĪZIJAS TVĒRUMS UN PIEEJA

17.

Viena no revīzijā iekļautajām valstīm — Rumānija — laikposmā no 2000. līdz 2006. gadam nebija ES dalībvalsts un par tādu kļuva tikai 2007. gadā. *ISPA* regula attiecās uz pirmspievienotās valstīm.

APSVĒRUMI

Komisijas kopējā atbilde uz 20. un 21. apsvērumu

Visi divdesmit seši revīzijā iekļautie projekti tika līdzfinansēti laikposmā no 2000. līdz 2006. gadam. Piecus projektus līdzfinansēja *ISPA*, desmit projektus — Kohēzijas fonds, un pārējos projektus — ERAF, taču tie nebija lieli projekti, līdz ar to tiem nebija vajadzīga *ex-ante* novērtēšana no Komisijas dienestu puses. Saskaņā ar dalītas pārvaldības principiem šo projektu gadījumā valstu vadošās iestādes ir atbildīgas par dotācijas pieteikumu novērtēšanu, par dotācijas summas noteikšanu un par turpmākajiem pasākumiem pēc projekta īstenošanas.

24.

Dažu šķīrošanas iekārtu pārmērīgi lielā slodze reizēm ir saistīta arī ar ievērojamām un negaidītām izmaiņām saimnieciskajā darbībā un cilvēku uzvedībā atkritumu šķīrošanas ziņā, ko nav iespējams iepriekš prognozēt.

25. a)

Kā paskaidrots atbildē uz 24. apsvērumu, savākto atkritumu sastāvu ir grūti prognozēt. Tas savukārt ietekmē komposta ražošanas rādītājus. Darbības rādītāji tomēr būtu jāvērtē visaptverošā veidā. Piemēram, vienā projektā attiecīgā dalībvalsts norādīja, ka tādēļ, ka atkritumi bija vieglāk bioloģiski noārdāmi, samazinājās saražotā komposta apjoms, taču bija iespējams ražot biogāzi.

25. b)

Komisija norāda uz savu atbildi uz 24. apsvērumu.

ISPA/Kohēzijas fonda projektu gadījumā projekta noslēguma procedūru laikā Komisijas dienesti pārbauda, cik lielā mērā ir sasniegti (Komisijas lēmumā nospraustie) projekta mērķi.

Komisijas dienesti ņem vērā šo Revīzijas palātas apsvērumu un to ievēros, projekta noslēguma procedūru laikā pārbaudot dalībvalsts sniegto informāciju.

KOMISIJAS ATBILDE

25. c)

Nav ES noteiktu juridisko pienākumu, ka dalībvalstīm būtu jānosaka komposta standarti, jo likumdevējs tos nav noteicis.

ES nav saskaņotu standartu attiecībā uz kompostu. Aicinām iepazīties ar Komisijas 2010. gada paziņojumu par turpmākiem pasākumiem bioatkritumu apsaimniekošanā Eiropas Savienībā (COM(2010) 235 galīgā redakcija), kas pieejams šajā tīmekļa vietnē: <http://ec.europa.eu/environment/waste/compost/developments.htm>. Konkrētāk, Komisija patlaban apsver iespēju izstrādāt bioloģiski noārdāmo atkritumu beigu stadijas kritērijus⁴.

25. d)

Attiecībā uz diviem projektiem, kuri nedarbojas ar pilnu jaudu, Komisijas dienesti ņem vērā šo Revīzijas palātas apsvērumu un to ievēros, projekta noslēguma procedūru laikā pārbaudot dalībvalsts sniegto informāciju.

Pārmērīgi lielā slodze vienā no minētajiem gadījumiem ir ārkārtīgi ierobežota. Turklāt dalībvalsts informēja Komisiju, ka pašreizējie plāni paredz jaunas kompostēšanas iekārtas uzstādīšanu nolūkā nodrošināt reģiona vajadzības. Otrajā gadījumā, neskatoties uz iekārtas jaudas palielināšanu, atkritumu rašanās notiek straujāk.

26.

ES līdzfinansētās darbības ilgtspējība ir būtisks ES palīdzības piešķiršanas princips. Dalībvalstīm jāgarantē, ka projekti ir darboties spējīgi, funkcionāli un atbilst ES politikai.

- ERAF programmu slēgšanas kontekstā dalībvalstīm ir Komisijai jāiesniedz nepabeigto un ekspluatācijā nenodoto projektu saraksts kopā ar projektu noslēguma dokumentiem un divu gadu laikā (līdz 2012. gada 31. decembrim) ir jāiesniedz informācija par šo projektu pabeigšanu. Ja projekti līdz minētajam laikam vēl nav pabeigti, Komisija nodrošinās, ka dalībvalsts atgūst attiecīgos līdzekļus, vai arī piemēros finanšu korekcijas.
- Kohēzijas fonda gadījumā projektu noslēguma procesā ir paredzēts ziņot par ieguldījumiem, sagatavojot galīgo ziņojumu, kas ietver sākotnējo novērtējumu attiecībā uz to, vai paredzamie rezultāti tiks sasniegti. Trīs gadus pēc pēdējā Komisijas veiktā maksājuma dalībvalstu atbildīgajām iestādēm ir jāiesniedz visi projekta izdevumu pavaddokumenti un čeki.

Apūlijā esošais projekts ir iekļauts nepabeigto/ekspluatācijā nenodoto projektu sarakstā. Turklāt pēc informācijas pieprasījuma no Komisijas puses Apūlijas 2000.–2006. gada darbības programmas vadošā iestāde 2012. gada 7. martā informēja Komisijas dienestus, ka starplaikā ir piešķirts līgums projekta IT-PU4 darbībai, kurš stājies spēkā 2012. gada 20. jūlijā.

27. b)

Saskaņā ar dalībvalsts sniegto informāciju projekta mērķi neietvēra komposta ražošanu, bet gan stabilizētu atkritumu vai specifikācijām neatbilstoša komposta (atkritumu) ražošanu. Ņemot vērā iekārtas uzbūvi, projektā nevarēja atļaut ražot kvalitatīvu kompostu (otrreizējās izejvielas) rūpnieciskā apjomā, bet gan tikai eksperimentālā kārtā, kā tas bija arī brīdī, kad Revīzijas palāta veica pārbaudi uz vietas. Līdz ar to saražotie atkritumi nekādi nevar atbilst Itālijas juridiskajām prasībām attiecībā uz mēslojumu.

⁴ Šajā paziņojumā ir secināts, ka "ir jānosaka komposta un hidrolizāta standarti, lai nodrošinātu brīvu apriti iekšējā tirgū un ļautu tos izmantot, neveicot to augšņu turpmāku uzraudzību un kontroli, kurās tos izmanto" (7. lpp.). Procedūra, kas Atkritumu pamatdirektīvā noteikta attiecībā uz "atkritumu beigu stadiju", varētu būt visefektīvākais šādu standartu noteikšanas veids. Komisija sāk darbu pie iespējamā priekšlikuma tehniskā pamatojuma novērtēšanas. Komposta standarti tiek izstrādāti, ņemot vērā kritērijus, kas attiecas uz atkritumu beigu stadiju (2013. gada laikā vajadzības gadījumā pieņemšanai sagatavos tehniskos projektus). Plašāku informāciju par jaunākajām norisēm skatiet tīmekļa vietnē <http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/waste/index.html>.

KOMISIJAS ATBILDE

4. izcēlums. Pirmā rindkopa

Komisijas dienesti ņem vērā Revīzijas palātas apsvērumu, kas attiecas uz šīm četrām iekārtām, un to ievēros, noslēguma procedūru laikā pārbaudot dalībvalstu sniegto informāciju (skatiet arī atbildi uz 26. apsvērumu).

4. izcēlums. Trešā rindkopa

Aattiecībā uz Spānijā esošo šķirošanas un kompostēšanas iekārtu *Linares* dalībvalsts, atbildot uz Revīzijas palātas apsvērumu, norādīja, ka zemie mērķu sasniegšanas rādītāji cita starpā bija saistīti arī ar tehniskām problēmām, ko izraisīja hidroloģiskie apstākļi. Kompostēšana tika pārtraukta, lai veiktu celtniecības darbus nolūkā kontrolēt hidroloģiskos apstākļus. Tas ietekmēja arī poligonā apglabājamo atkritumu daudzumu. Saskaņā ar dalībvalsts sniegto informāciju tika veikti pasākumi šo jautājumu risināšanai.

28.

Mērķi, kas saistīti ar bioloģiski noārdāmo atkritumu novirzīšanu no poligoniem, ir jāsasniedz valsts līmenī. Pirmais mērķis tika noteikts 2006. gada jūlijā. Komisija patlaban pēta pašreizējo mērķu, kas saistīti ar bioloģiski noārdāmo atkritumu novirzīšanu no poligoniem, īstenošanu, un attiecīgi ir uzsākta sistēmas *EU Pilot*⁵ lietu izskatīšana.

28. a)

Vienā atkritumu poligonā, kurā nav sistēmas atkritumu iepriekšējai apstrādei, tikai 31 % no apglabātajiem atkritumiem saturēja organiskas vielas. Turklāt iedzīvotāju, kuriem nav iespēju šķirot organiskos atkritumus, īpatsvars 2010. gadā ir samazinājies no 69 % līdz 35 %. Tādējādi ir samazinājies arī poligonā apglabāto organisko atkritumu saturs.

Jebkurā gadījumā Komisijas dienesti ņem vērā šo Revīzijas palātas apsvērumu un to ievēros, projektu noslēguma procedūru laikā pārbaudot dalībvalstu sniegto informāciju (skatiet arī atbildi uz 26. apsvērumu).

28. b)

Saskaņā ar dalībvalsts sniegto informāciju vienā poligonā darbības rādītājus cita starpā ietekmēja arī hidroloģiskie apstākļi, taču tika veikti darbi šo problēmu risināšanai.

Attiecībā uz otru iekārtu Komisija no dalībvalsts sniegtās informācijas secina, ka tās darbības rādītājus ietekmē ievērojams daudzums nediferencētu atkritumu, kas tiek ievesti no citām teritorijām.

29.

Attiecībā uz iekārtu, kura revīzijas brīdī vēl nebija nodota ekspluatācijā, Komisija norāda uz savu atbildi uz 26. apsvērumu.

Komisijas kopējā atbilde uz 30. apsvērumu un 5. izcēlumu

Šie secinājumi tiks ņemti vērā. Attiecībā uz Atkritumu poligonu direktīvas attiecīgo nosacījumu par poligonu gāzu emisijas kontroli pārkāpumiem jānorāda, ka Komisija kopā ar attiecīgajām dalībvalstīm šo jautājumu izmeklēs, izmantojot sistēmu *EU Pilot*.

Attiecībā uz 5. izcēlumā minēto Itālijā esošo projektu Komisijas dienesti ņem vērā šo Revīzijas palātas apsvērumu un to ievēros, projekta noslēguma procedūru laikā pārbaudot dalībvalsts sniegto informāciju (skatiet arī atbildi uz 26. apsvērumu).

Attiecībā uz 5. izcēlumā minēto Rumānijas projektu Komisija norāda, ka, novērtējot dokumentus, kurus Rumānijas iestādes iesniegušas, lai nodrošinātu atbilstību īpašajiem nosacījumiem, kas noteikti Finansēšanas memoranda 8. pantā, tika konstatēts, ka valsts kompetentās iestādes izsniegtajā vides atļaujā *ISPA* projektam jaunajā poligonā bija paredzētas "iekārtas poligonu gāzu emisijas savākšanai un sadedzināšanai", kā arī uzraudzības programma "poligona gāzu emisijas kvantitātes un kvalitātes uzraudzībai atsevišķās poligona daļās".

⁵ *EU Pilot* ir sistēma informācijas apmaiņai starp Komisiju un dalībvalstīm nolūkā rast risinājumus iespējamiem ES tiesību aktu pārkāpumiem, neuzsākot saistību neizpildes procedūru.

KOMISIJAS ATBILDE

Komisijas kopējā atbilde uz 31. un 32. apsvērumu

Atkritumu poligonu direktīvā nav paredzēti smaku izplūdes kvantitatīvi ierobežojumi, kas būtu jāievēro, taču ir noteikta vispārīga prasība⁶, saskaņā ar kuru poligonu apsaimniekotājiem ir līdz minimumam jāsamazina tādi traucējumi kā smakas. Vienā projektā tika uzstādīts papildu aprīkojums (vairāki ventilatori un bioloģisks filtrs) nolūkā novērst smakas, lai nodrošinātu atbilstību valstī atļautajam līmenim.

Komisijas dienesti ņem vērā šo Revīzijas palātas apsvērumu un to ievēros, projekta noslēguma procedūru laikā pārbaudot dalībvalsts sniegto informāciju (skatiet arī atbildi uz 26. apsvērumu).

Komisijas kopējā atbilde uz 33. un 34. apsvērumu

Komisija atzīst, ka jautājums par poligonu slēgšanas izmaksām un apsaimniekošanas izmaksām pēc slēgšanas ir sistēmiska problēma, kam vajadzīga visaptveroša pieeja.

Komisija uzsāks tehniskas diskusijas ar dalībvalstīm.

Saskaņā ar kohēzijas politiku 2007.–2013. gada lielo projektu pieteikuma veidlapā pieteikumu iesniedzējiem bija jāpierāda, ka konkrētā pārskata periodā tiks segtas ekspluatācijas un tehniskās apkopes izmaksas, tostarp atjaunošanas izmaksas, lai tādējādi nodrošinātu projekta ilgtspējību. Lielo projektu finansiālajā analizē jāņem vērā arī atlikusī vērtība, kuru var definēt kā faktisko likvidācijas vērtību.

Komisijas dienesti ņem vērā šo Revīzijas palātas apsvērumu un to ievēros, projekta noslēguma procedūru laikā pārbaudot dalībvalsts sniegto informāciju.

Komisijas kopējā atbilde uz 37. un 38. apsvērumu

Reģionālā līmenī nav noteikts juridisks pienākums attiecībā uz ziņojumu sniegšanu. Direktīvas un to prasības, tostarp to mērķi, attiecas uz dalībvalstīm.

Dalībvalstīm ir jāziņo par progresu sadzīves atkritumu pārstrādes un reģenerācijas mērķu sasniegšanā valsts līmenī saskaņā ar 2008. gada Atkritumu pamatdirektīvu. Ziņojumus sāka iesniegt 2012. gadā.

Tomēr Komisija 2010. gadā kā jaunu pasākumu ieviesa reģionālo statistikas datu par sadzīves atkritumiem apkopšanu ES līmenī. Komisija ikgadējo statistikas datu par sadzīves atkritumiem, kas tiek vākti kopš 1995. gada, apkopšanai piemēro kvalitātes sistēmu.

Datus par sadzīves atkritumiem Komisijas ikgadējās statistikas darba programmas ietvaros brīvprātīgi sniedz dalībvalstis.

Dalībvalstīm regulāri jāziņo par to, kā tiek sasniegti ES direktīvās, kas attiecas uz atkritumu plūsmām, noteiktie mērķi.

Komisija nepārtraukti strādā pie datu kvalitātes uzlabošanas, izstrādājot norādījumus un mācību materiālus un organizējot seminārus ar dalībvalstu datu sagatavotāju līdzdalību.

Statistikas dati par atkritumiem un no tiem izrietošie rādītāji ir publicēti Komisijas tīmekļa vietnē: <http://ec.europa.eu/eurostat/waste>

⁶ Direktīvas I pielikuma 5. punkts.

KOMISIJAS ATBILDE

Komisijas kopējā atbilde uz 40. un 41. apsvērumu

Revidētā perioda laikā piemērojami ES tiesību akti neparedz nekādas juridiskas prasības attiecībā uz atkritumu dalītu savākšanu. Saskaņā ar 2008. gada Atkritumu pamatdirektīvu dalībvalstīm ir līdz 2015. gadam jāizveido atsevišķas savākšanas sistēma vismaz papīram, stiklam, metālam un plastmasai. Juridiski saistošajā atkritumu apsaimniekošanas veidu hierarhijā atkritumu apglabāšana poligonos atrodas pašā piramīdas apakšā. Saskaņā ar Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā (COM(2011) 571 galīgā redakcija) laikā līdz 2020. gadam būtu jānodrošina, ka poligonos tiek apglabāti tikai atkārtoti neizmantojami un nepārstrādājami atkritumi. Visbeidzot, mērķi attiecībā uz atkritumu apglabāšanu poligonos ir noteikti valsts, nevis reģionālā līmenī.

42.

Kā paskaidrots Revīzijas palātas sniegtajā zemsvītras piezīmē, attiecīgie mērķi, kas noteikti ES tiesību aktos par atkritumiem, ir valsts līmeņa mērķi.

43. b)

Komisija ir uzsākusi saistību neizpildes procedūras cita starpā arī pret četrām dalībvalstīm, kurās tika veikta revīzija, par nelegāliem atkritumu poligoniem to teritorijā.

44.

Komisija uzsāk saistību neizpildes procedūras ik reizi, kad tiek konstatētas šādas nelikumīgas darbības.

44. a)

Projektu īstenošanas laikā ES nebija noteiktas juridiskas prasības attiecībā uz bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītu savākšanu.

Saskaņā ar 2008. gada Atkritumu pamatdirektīvas 22. pantu dalībvalstis tiek mudinātas veikt bioatkritumu dalītu savākšanu, taču tā nav juridiska prasība.

47.

Sistēmas apsaimniekotāju tiešā veidā sekmēti publicitātes pasākumi, tostarp informētības kampaņas, ir obligātas visiem Kohēzijas fonda vai ERAF līdzfinansētajiem projektiem. 2000.–2006. gada Kohēzijas fonda projektiem tas tika pārbaudīts projektu noslēguma posmā ar galīgo ziņojumu palīdzību.

48. b)

Valsts/reģionālās/vietējās kompetentās iestādes ir atbildīgas par to, lai tiktu organizētas informatīvas kampaņas nolūkā vairot iedzīvotāju informētību par atkritumu apsaimniekošanas veidiem un pieejamo infrastruktūru. Tomēr jāatzīst, ka ir vajadzīgi ilgstoši pasākumi, lai nodrošinātu pilnvērtīgu iedzīvotāju līdzdalību nolūkā nodrošināt sekmīgu atkritumu savākšanas un vispārējās atkritumu apsaimniekošanas procesu.

Rumānijai turklāt uz četriem gadiem ir piešķirts atbrīvojums no bioloģiski noārdāmo atkritumu novirzīšanas mērķu sasniegšanas, tāpēc tai šie mērķi ir jāsasniedz tikai 2020. gadā.

50.

Komisija norāda uz savu atbildi uz 44. apsvēruma a) apakšpunktu.

52.

Komisija norāda uz savu atbildi uz 44. apsvēruma a) apakšpunktu.

ES tiesību aktos par atkritumiem nebija nekādu juridisku prasību attiecībā uz komposta standartu pieņemšanu.

Turklāt Komisija patlaban apsver iespēju izstrādāt bioloģiski noārdāmo atkritumu beigu stadijas kritērijus.

Komisijas kopējā atbilde uz 53. apsvēruma a) un b) apakšpunktu

Komisija piekrit, ka ekonomikas instrumentu izmantošana dalībvalstīm palīdzēs īstenot Līgumā par Eiropas Savienības darbību paredzēto principu "piesārņotājs maksā"⁷.

Šie ekonomiskie instrumenti dalībvalstīm palīdzēs sasniegt mērķus, kas noteikti Ceļvedī par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā (COM(2011) 571 galīgā redakcija). Vislabākos rezultātus sasniegušo valstu pieredze rāda, ka piemēroti ekonomikas instrumenti ir būtiski atkritumu apsaimniekošanas rādītāju uzlabošanai. Šo valstu atkritumu apsaimniekošanas pieeja ir vienkārša, proti, atkritumu apsaimniekošanas veidu hierarhijas pirmie pakāpieni jāpadara ekonomiski pievilcīgāki atkritumu apsaimniekotāju acīs un jāsaista ar priekšrocībām iedzīvotājiem, piemēram, ar sistēmu "maksā, kad izmet".

⁷ Komisijas vārdā nesēn veiktā pētījumā (http://ec.europa.eu/environment/waste/pdf/final_report_10042012.pdf) ir minēts, ka ekonomikas instrumenti (piemēram, atkritumu apglabāšanas nodoklis, ražotāja plašāka atbildība un "maksā, kad izmet" sistēma) ir noderīgi un efektīvi pārstrādes mērķu sasniegšanā.

KOMISIJAS ATBILDE

55.

Saskaņā ar struktūrfondu tiesisko regulējumu dalībvalstīm nebija pienākuma sniegt informāciju par šādiem instrumentiem.

Laikposmā no 2000. līdz 2006. gadam un no 2007. līdz 2013. gadam kohēzijas politikas finansējumā likumdevējs kā piemērojamu juridisku instrumentu nebija iestrādājis *ex-ante* nosacījumu mehānismu (kā tas šobrīd ir paredzēts attiecībā uz 2014.–2020. gadu), tādējādi ļaujot projektu noraidīt nepietiekamu atbalsta pasākumu, piemēram, finansiālo pasākumu, dēļ.

55. a)

Jo īpaši 1975. gada Atkritumu pamatdirektīvā nebija paredzētas nekādas prasības attiecībā uz ekonomikas instrumentiem. Savukārt 2008. gada Atkritumu pamatdirektīvā ir minēts, ka dalībvalstis savos atkritumu apsaimniekošanas plānos var aprakstīt ekonomikas instrumentu izmantošanu.

56.

Kohēzijas politikas noteikumos nebija nekādu īpašu juridisku nosacījumu, kas ES finansējumu sasaistītu ar ES tiesību aktos par atkritumiem paredzētajiem noteikumiem par īstenošanas ziņojumiem.

Komisija ir ierosinājusi *ex-ante* nosacījumus kohēzijas politikai laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam. Attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu jānorāda, ka viens no kritērijiem, kas iekļauts nosacījumos attiecībā uz atkritumiem, dalībvalstīm uzliek par pienākumu sagatavot atkritumu apsaimniekošanas plānus atbilstoši 2008. gada Atkritumu pamatdirektīvas prasībām, lai dalībvalstis turpmāk vairs nevarētu iesniegt nepilnīgus ziņojumus un vienlaikus izmantot struktūrpasākumu atbalstu.

Komisijas kopējā atbilde uz 57., 58. un 59. apsvērumu

Attiecībā uz Kohēzijas fondu un lielajiem projektiem Komisija ņem vērā principu "piesārņotājs maksā", palīdzības apmēra aprēķinos iekļaujot tarifus (lietotāja maksu).

Šā principa piemērošana ir jāaplūko kopā ar "pirkspējas principu". Projektiem, no kuriem gūst ieņēmumus, piešķirtās palīdzības apmērs tiek rēķināts saskaņā ar līdzsvarotu pieeju, kurā, analizējot izmaksas un ieguvumus plašākā nozīmē, kā noteikts Komisijas 2002. gadā publicētajos un 2008. gadā atjauninātajos izmaksu un ieguvumu analīzes norādījumos, ir ņemti vērā tādi vairāki elementi kā princips "piesārņotājs maksā", cenas ziņā pieejami tarifi un efektivitāte.

1999. gadā izdotajā 1. tehniskajā dokumentā "Principa "piesārņotājs maksā" piemērošana" ir aicināts plašāk piemērot šo principu, diferencējot Kopienas palīdzības apmēru un vienlaikus dalībvalstīm, kuras līdzfinansētās darbībās iekļauj principu "piesārņotājs maksā", izvairoties noteikt zemāku palīdzības apmēru nekā dalībvalstīm, kuras to nedara. Tajā ir sniegti tikai indikatīvi norādījumi. Šajā tehniskajā dokumentā ir minēts, ka šī principa piemērošanai "jābūt savienojamai ar ekonomiskās un sociālās kohēzijas mērķiem", ka "tās attīstībai jābūt progresīvai" un ka "tajā jāņem vērā, cik lielā mērā iedzīvotāji pieņem maksas iekasēšanu". Dokumentā ir arī skaidri uzsvērts, ka "tādēļ ir svarīgi, lai principa "piesārņotājs maksā" piemērošana netiktu skatīta izolēti". Tādējādi tiek dota iespēja pielāgot ierosināto palīdzības apmēru, pamatojoties uz katra projekta īpašajiem apstākļiem.

60.

Atkritumu pamatdirektīvas 14. pantā ir noteikts, ka atkritumu apsaimniekošanas izmaksas, kas jāsedz sākotnējam atkritumu radītājam, ir jānosaka valsts līmenī.

63.

Dalībvalstīm līdz 2013. gada 12. decembrim ir jāpieņem atkritumu rašanās novēršanas programmas. Turklāt atkritumu rašanās novēršanas jautājumus risinās arī Komisija atbilstoši Atkritumu pamatdirektīvas 9. pantam, kurā noteikts, ka līdz 2014. gada beigām Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumus, kam vajadzības gadījumā pievienoti arī tiesību aktu priekšlikumi, cita starpā arī par 2020. gada mērķiem attiecībā uz atkritumu rašanās novēršanu un šķīrošanu.

Komisijas kopējā atbilde uz 64. un 65. apsvērumu

Atkritumu apstrādei pēc iespējas ir jāsamazina atkritumu radītā negatīvā ietekme uz vidi un cilvēku veselību, kā arī jāatbilst resursu efektīvas izmantošanas principam. Komisija atzīst, ka jautājums par atkritumu apstrādes jēdzienu ir sistēmiska problēma, kam vajadzīga visaptveroša pieeja.

KOMISIJAS ATBILDE

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

Komisija ir uzsākusi saistību neizpildes procedūru pret Itāliju par neapstrādātu atkritumu nosūtīšanu uz atkritumu poligonu (šis gadījums neietilpst Revīzijas palātas veiktās revīzijas tvērumā), kurā patlaban ir izdots argumentēts atziņums. Šī saistību neizpildes lieta varētu nonākt ES Tiesā, un šādā gadījumā Komisija sagaida, ka Tiesa savā lēmumā sniegs Atkritumu poligonu direktīvā noteiktā jēdziena "apstrāde" skaidrojumu.

Ja lieta nenonāks ES Tiesā, Komisija kā pirmo soli risinājuma rašanā plāno jautājuma izskatīšanu tehniskā līmenī kopā ar dalībvalstīm.

Komisijas kopējā atbilde uz 66. un 67. apsvērumu

Nav ES juridisko prasību, kas paredzētu, ka dalībvalstīm būtu jānosaka komposta standarti, jo likumdevējs to nav noteicis.

Komisijas 2010. gada paziņojumā ir izklāstīti turpmākie pasākumi bioatkritumu apsaimniekošanā Eiropas Savienībā (COM(2010) 235 galīgā redakcija)⁸.

68.

Komisija atzīst, ka jautājums par poligonu slēgšanas izmaksām un apsaimniekošanas izmaksām pēc slēgšanas ir sistēmiska problēma, kam vajadzīga visaptveroša pieeja. Komisija uzsāks tehniskas diskusijas ar dalībvalstīm.

⁸ Šajā paziņojumā ir secināts, ka "ir jānosaka komposta un hidrolizāta standarti, lai nodrošinātu brīvu apriti iekšējā tirgū un ļautu tos izmantot, neveicot to augšņu turpmāku uzraudzību un kontroli, kurās tos izmanto" (7. lpp.), <http://ec.europa.eu/environment/waste/compost/developments.htm>. Procedūra, kas Atkritumu pamatdirektīvā noteikta attiecībā uz "atkritumu stadijas beigām", varētu būt visefektīvākais šādu standartu noteikšanas veids. Komisija sāk darbu pie iespējamā priekšlikuma tehniskā pamatojuma novērtēšanas. Komposta standarti tiek izstrādāti, ņemot vērā kritērijus, kas attiecas uz atkritumu stadijas beigām (2013. gada laikā vajadzības gadījumā pieņemšanai sagatavos tehniskos projektus). Plašāku informāciju par jaunākajām norisēm skatiet tīmekļa vietnē <http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/waste/index.html>.

69.

Attiecībā uz kohēzijas politikas līdzfinansētajiem projektiem Komisijai nebija juridiska pienākuma darbības programmu vērtēšanas laikā pārbaudīt atkritumu apsaimniekošanas plānu piemērotību un vērtēt to saturu vai arī uzlikt par pienākumu iekļaut atbalsta pasākumus.

Projektu apstiprināšanas un īstenošanas laikā atkritumu dalīta savākšana nebija ES noteikta juridiska prasība.

Komisija ir ierosinājusi *ex-ante* nosacījumus kohēzijas politikai laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam. Attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu jānorāda, ka viens no kritērijiem, kas iekļauts nosacījumos attiecībā uz atkritumiem, dalībvalstīm uzliek par pienākumu sagatavot atkritumu apsaimniekošanas plānus atbilstoši 2008. gada Atkritumu pamatdirektīvas prasībām, lai dalībvalstis turpmāk vairs nevarētu iesniegt nepilnīgus ziņojumus un vienlaikus izmantot struktūrpasākumu atbalstu.

Saskaņā ar Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā (COM(2011) 571 galīgā redakcija) Komisija izstrādās politiku nolūkā līdz minimumam samazināt poligonos apglabāto atkritumu apjomu, vienlaikus palielinot pārstrādāto atkritumu daudzumu. Šajā saistībā par būtisku veiksmes faktoru tiek uzskatīta tādu ar atkritumu dalītu savākšanu saistītu ekonomikas instrumentu īstenošana kā atkritumu apglabāšanas nodoklis un "maksā, kad izmet" sistēma.

Komisijas kopējā atbilde uz 70. apsvēruma b) un c) apakšpunktu

Valsts/reģionālās integrētās pieejas atkritumu apsaimniekošanas jomā ir būtiskas atkritumu apsaimniekošanas iekārtu darbības rādītāju uzlabošanai.

71.

Komisija ar sistēmas *EU Pilot* palīdzību patlaban pēta to mērķu īstenošanu, kas saistīti ar bioloģisko noārdāmo atkritumu novirzīšanu no poligoniem.

72.

Komisija atzīst, ka jautājums par finansiālā nodrošinājuma sniegšanu, lai segtu poligonu slēgšanas izmaksas un apsaimniekošanas izmaksas pēc slēgšanas, ir sistēmiska problēma, kam vajadzīga visaptveroša pieeja.

Komisija uzsāks tehniskas diskusijas ar dalībvalstīm.

KOMISIJAS ATBILDE

1. ieteikums b)

Ex-ante nosacījumi, kas saistīti ar Atkritumu pamatdirektīvas noteikumiem, ir iekļauti Komisijas ierosinātajā Kopīgo noteikumu regulā⁹ 2014.–2020. gada plānošanas periodam.

73.

Reģionālā līmenī nekādi mērķi nebija noteikti.

Komisija 2010. gadā kā jaunu pasākumu ieviesa reģionālo statistikas datu par sadzīves atkritumiem apkopošanu Eiropas Savienības līmenī.

Komisija ikgadējo statistikas datu par sadzīves atkritumiem, kas tiek vākti kopš 1995. gada, apkopošanai piemēro kvalitātes sistēmu¹⁰.

74. a)

Revīzijas veikšanas laikā ES atkritumu apsaimniekošanas veidu hierarhija, kas nostiprināta pārskatītajā Atkritumu pamatdirektīvā 2008/98/EK, kura kā vislabāko atkritumu apsaimniekošanas veidu sekmē atkritumu rašanās novēršanu, vēl nebija juridiski saistoša.

Revīzijas palātas aplūkotajā laikposmā (2000.–2009. gads) uz vienu iedzīvotāju radīto sadzīves atkritumu apjoms palielinājās 16 dalībvalstīs, samazinājās 9 dalībvalstīs un palika nemainīgs 2 dalībvalstīs.

74. b)

Revidētā perioda laikā piemērojamie ES tiesību akti neparedzēja nekādas juridiskas prasības attiecībā uz atkritumu dalītu savākšanu. Saskaņā ar 2008. gada Atkritumu pamatdirektīvu dalībvalstīm ir līdz 2015. gadam jāizveido atsevišķas savākšanas sistēma vismaz papīram, stiklam, metālam un plastmasai. Juridiski saistošajā atkritumu apsaimniekošanas veidu hierarhijā atkritumu apglabāšana poligonos atrodas pašā piramīdas apakšā. Saskaņā ar Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā (COM(2011) 571 galīgā redakcija) laikā līdz 2020. gadam būtu jānodrošina, ka poligonos tiek apglabāti tikai atkārtoti neizmantojami un nepārstrādājami atkritumi. Visbeidzot, mērķi attiecībā uz atkritumu apglabāšanu poligonos ir noteikti valsts, nevis reģionālā līmenī.

74. c)

Komisija uzsāk saistību neizpildes procedūras ik reizi, kad tiek konstatētas šādas nelikumīgas darbības.

2. ieteikums a)

Komisija atbalsta šo ieteikumu un mudina dalībvalstis izveidot publiskas atkritumu apsaimniekošanas datu bāzes. Pamatu šādām datu bāzēm nodrošina Komisijas priekšlikums par kopīgu vides informācijas sistēmu (*SEIS*)¹¹. Statistikas dati par atkritumiem un no tiem izrietošie rādītāji ir publicēti Komisijas tīmekļa vietnē¹².

2. ieteikums b)

Attiecībā uz sadzīves atkritumiem Komisija kopš 1995. gada ir izveidojusi sistēmu brīvprātīgai datu vākšanai un apkopošanai valsts līmenī un piemēro oficiālo statistikas datu kvalitātes sistēmu. Kopš 2010. gada Komisija ir ieviesusi brīvprātīgu sistēmu reģionālā līmeņa statistikas datu apkopošanai.

2. ieteikums c)

Komisija ir ierosinājusi *ex-ante* nosacījumus kohēzijas politikai laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam. Attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu jānorāda, ka viens no kritērijiem, kas iekļauts nosacījumos attiecībā uz atkritumiem, dalībvalstīm uzliek par pienākumu veikt vajadzīgos pasākumus, lai sasniegtu 2020. gadam nospraustus mērķus, kā to prasa Atkritumu pamatdirektīvas noteikumi.

75.

Komisija piekrīt Revīzijas palātai, ka atbalsta pasākumi palīdz maksimāli palielināt ES finansējuma efektivitāti. Laikposmā no 2000. līdz 2006. gadam un no 2007. līdz 2013. gadam kohēzijas politikas finansējumā kā izpildāms juridisks instruments nebija iestrādāts *ex-ante* nosacījumu mehānisms, tādējādi ļaujot pieprasīt plašu informāciju par šiem pasākumiem vai arī projektu noraidīt nepietiekamu atbalsta pasākumu dēļ.

76.

Laikposmā no 2000. līdz 2006. gadam Komisijai nebija juridiska pienākuma pieprasīt atbalsta pasākumu iekļaušanu.

⁹ COM(2011) 615 galīgā redakcija/2, 6.10.2011., ar grozījumiem, kas veikti 14.3.2012. un 11.9.2012.

¹⁰ <http://ec.europa.eu/eurostat/waste>

¹¹ <http://ec.europa.eu/environment/seis/>

¹² <http://ec.europa.eu/eurostat/waste>

KOMISIJAS ATBILDE

76. b)

Atkritumu poligonu direktīvā noteiktie bioloģiski noārdāmo atkritumu novirzīšanas mērķi ir piemērojami valsts līmenī, nevis reģionālajā līmenī.

76. c)

Nav ES līmeņa juridisko prasību, ka komposta standarti būtu jānosaka valsts līmenī.

Komisijas kopējā atbilde uz 76. apsvēruma d) un e) apakšpunktu

Komisija piekrīt, ka ekonomikas instrumentu izmantošana dalībvalstīm palīdzēs īstenot Līgumā par Eiropas Savienības darbību paredzēto principu "piesārņotājs maksā"¹³.

Princips "piesārņotājs maksā" tiek piemērots kopā ar "pirkspējas principu". Piešķirtā līdzfinansējuma apmērs tiek rēķināts saskaņā ar līdzsvarotu pieeju, ņemot vērā abus minētos principus, tādējādi ļaujot noteikt diferencētu palīdzības apmēru.

3. ieteikums a) ii)

Dalīta atkritumu savākšana no 2015. gada kļūs par juridisku prasību vairākām atkritumu plūsmām (izņemot bioloģiski noārdāmos atkritumus).

3. ieteikums a) iii)

Saskaņā ar Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā (COM(2011) 571 galīgā redakcija) Komisija izstrādās politiku nolūkā līdz minimumam samazināt poligonos apglabāto atkritumu apjomu, vienlaikus palielinot pārstrādāto atkritumu daudzumu. Šajā saistībā par būtisku veiksmes faktoru tiek uzskatīta tādu ar atkritumu dalītu savākšanu saistītu ekonomikas instrumentu īstenošana kā atkritumu apglabāšanas nodoklis un "maksā, kad izmet" sistēma.

3. ieteikums b) i)

Komisija ir ierosinājusi *ex-ante* nosacījumus kohēzijas politikai laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam. Attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu jānorāda, ka viens no kritērijiem, kas iekļauts nosacījumos attiecībā uz atkritumiem, dalībvalstīm uzliek par pienākumu izstrādāt atkritumu rašanās novēršanas plānus, kā tas noteikts 2008. gada Atkritumu pamatdirektīvas 29. pantā.

¹³ Komisijas vārdā nesēn veiktā pētījumā (http://ec.europa.eu/environment/waste/pdf/final_report_10042012.pdf) ir minēts, ka ekonomikas instrumenti (piemēram, atkritumu apglabāšanas nodoklis, ražotāja paplašināta atbildība un "maksā, kad izmet" sistēma) ir noderīgi un efektīvi pārstrādes mērķu sasniegšanā.

3. ieteikums b) ii)

Komisija patlaban piemēro principu "piesārņotājs maksā" un samazinātu palīdzības apmēru, izmantojot visaptverošu pieeju, kurā tiek ņemta vērā pirkspēja un efektivitāte.

77. a)

ES tiesību aktos par atkritumiem nav noteikti nekādi atkritumu rašanās novēršanas mērķi. Dalībvalstis līdz 2013. gada 12. decembrim sagatavos atkritumu rašanās novēršanas programmas ar atkritumu rašanās novēršanas pasākumu aprakstu, kuru paraugs sniegts 2008. gada Atkritumu pamatdirektīvas IV pielikumā.

77. c)

Nav ES juridisko prasību, ka dalībvalstīm būtu jānosaka komposta standarti, jo likumdevējs tos nav noteicis¹⁴.

Turklāt Komisija patlaban apsver iespēju izstrādāt bioloģiski noārdāmo atkritumu beigu stadijas kritērijus.

77. d)

Komisija atzīst, ka jautājums par finansiālā nodrošinājuma sniegšanu, lai segtu poligonu slēgšanas izmaksas un apsaimniekošanas izmaksas pēc slēgšanas, ir sistēmiska problēma, kam vajadzīga visaptveroša pieeja.

Komisija uzsāks tehniskas diskusijas ar dalībvalstīm.

¹⁴ Aicinām iepazīties ar Komisijas 2010. gada paziņojumu par turpmākiem pasākumiem bioatkritumu apsaimniekošanā Eiropas Savienībā (COM(2010) 235 galīgā redakcija), kas pieejams šajā tīmekļa vietnē: <http://ec.europa.eu/environment/waste/compost/developments.htm>. Komisija ir izstrādājusi pamatnostādnes par "aprites cikla domāšanas" principa piemērošanu bioatkritumu apsaimniekošanā — skatiet tīmekļa vietni <http://lct.jrc.ec.europa.eu/pdf-directory/D4A-Guidance-on-LCT-LCA-applied-to-BIO-WASTE-Management-Final-ONLINE.pdf>

KOMISIJAS ATBILDE

4. ieteikums a)

Komisija līdz 2014. gada beigām iesniegs Eiropas Parlamentam un Padomei¹⁵ ziņojumus, kam vajadzības gadījumā tiks pievienoti tiesību aktu priekšlikumi, cita starpā arī par 2020. gada mērķiem attiecībā uz atkritumu rašanās novēršanu un šķirošanu. Atkritumu pamatdirektīvas pārskatīšanai 2008. gadā Komisija ierosināja atkritumu rašanās novēršanas mērķus, taču koplēmuma procedūras laikā neizdevās panākt vienošanos.

4. ieteikums b)

Komisija ir uzsākusi saistību neizpildes procedūru pret Itāliju par neapstrādātu atkritumu nosūtīšanu uz atkritumu poligonu (šis gadījums neietilpst Revīzijas palātas veiktās revīzijas tvērumā), kurā patlaban ir izdots argumentēts atziņums. Šī saistību neizpildes lieta varētu nonākt ES Tiesā, un šādā gadījumā Komisija sagaida, ka Tiesa savā lēmumā sniegs Atkritumu poligonu direktīvā noteiktā jēdziena "apstrāde" skaidrojumu.

Ja lieta nenonāks Tiesā, Komisija kā pirmo soli risinājuma rašanā plāno jautājuma izskatīšanu tehniskā līmenī kopā ar dalībvalstīm.

4. ieteikums c)

Komisija patlaban apsver iespēju izstrādāt bioloģiski noārdāmo atkritumu beigu stadijas kritērijus.

4. ieteikums d)

Komisija atzīst, ka jautājums par finansiālā nodrošinājuma sniegšanu, lai segtu poligonu slēgšanas izmaksas un apsaimniekošanas izmaksas pēc slēgšanas, ir sistēmiska problēma, kam vajadzīga visaptveroša pieeja.

Komisija uzsāks tehniskas diskusijas ar dalībvalstīm.

¹⁵ Saskaņā ar Atkritumu pamatdirektīvas 9. pantu.

Eiropas Revīzijas palāta

Īpašais ziņojums Nr. 20/2012

Vai struktūrpasākumu finansējums sadzīves atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektiem efektīvi palīdz dalībvalstīm sasniegt ES atkritumu politikas mērķus?

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs

2012 — 66 lpp. — 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-9241-013-1

doi:10.2865/42566

KĀ SAŅEMT ES IZDEVUMUS

Bezmaksas izdevumi:

- izmantojot *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>),
- Eiropas Savienības pārstāvniecībās un delegācijās.
Informāciju saziņai varat iegūt tīmekļa vietnē <http://ec.europa.eu> vai sūtīt faksu uz +352 2929-42758.

Maksas izdevumi:

- izmantojot *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>).

Maksas abonementi (piemēram, ikgadējie *Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša* izdevumi un Eiropas Savienības Tiesas judikatūras krājumi):

- izmantojot Eiropas Savienības Publikāciju biroja tirdzniecības aģentus (http://publications.europa.eu/others/agents/index_lv.htm).

JA SADZĪVES ATKRITUMUS PIENĀCĪGI NESAVĀC, NEAPSTRĀDĀ UN NEAPGLABĀ, TIE VAR NEGATĪVI IETEKMĒT VIDI. TĀPĒC ES DIREKTĪVU VEIDĀ IR IEVIESUSI KOPĪGUS STANDARTUS UN MĒRĶUS UN LĪDZFINANSĒ ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS INFRASTRUKTŪRU NOTEIKTOS REĢIONOS. ŠAJĀ ZIŅOJUMĀ PALĀTA ANALIZĒ, VAI IEGULDĪJUMI INFRASTRUKTŪRĀ IR BIJUŠI EFEKTĪVI UN VAI TIE IR PALĪDZĒJUŠI SASNIEGT ES ATKRITUMU POLITIKAS MĒRĶUS.

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA

Publikāciju birojs

ISBN 978-92-9241-013-1

9 789292 410131